

V Bruseli 5. decembra 2022
(OR. en)

15648/22

VISA 200
COEST 883
COWEB 174
MIGR 400
FRONT 456
ASIM 105
COMIX 596

SPRIEVODNÁ POZNÁMKA

Od:	Martine DEPREZOVÁ, riaditeľka, v zastúpení generálnej tajomníčky Európskej komisie
Dátum doručenia:	5. decembra 2022
Komu:	Thérèse BLANCHETOVÁ, generálna tajomníčka Rady Európskej únie
Č. predch. dok.:	11156/21
Č. dok. Kom.:	COM(2022) 715 final
Predmet:	SPRÁVA KOMISIE EURÓPSKEMU PARLAMENTU A RADE PIATA SPRÁVA V RÁMCI MECHANIZMU POZASTAVENIA OSLOBODENIA OD VÍZOVEJ POVINNOSTI

Delegáciám v prílohe zasielame dokument COM(2022) 715 final.

Príloha: COM(2022) 715 final

V Bruseli 5. 12. 2022
COM(2022) 715 final

SPRÁVA KOMISIE EURÓPSKEMU PARLAMENTU A RADE

**PIATA SPRÁVA V RÁMCI MECHANIZMU POZASTAVENIA OSLOBODENIA OD
VÍZOVEJ POVINNOSTI**

{SWD(2022) 405 final}

Obsah

Úvod	2
I. Albánsko	3
II. Bosna a Hercegovina.....	9
III. Čierna Hora	13
IV. Severné Macedónsko	19
V. Srbsko.....	23
VI. Gruzínsko.....	28
VII. Moldavská republika	34
VIII. Ukrajina	39
Závery	45

Úvod

Liberalizácia vízového režimu je naďalej účinným nástrojom na uľahčenie medziľudských kontaktov a na podporu reforiem na západnom Balkáne a v krajinách Východného partnerstva v oblasti spravodlivosti, bezpečnosti a základných slobôd.

V článku 8 ods. 4 nariadenia o vízach¹ sa Komisii ukladá povinnosť zabezpečiť vhodné monitorovanie nepretržitého plnenia požiadaviek spojených s oslobodením od vízovej povinnosti tými krajinami, ktorých štátni príslušníci získali bezvízový prístup do EÚ po úspešnom ukončení dialógu o liberalizácii vízového režimu. Od roku 2017 prijala Komisia na tento účel štyri správy v rámci mechanizmu pozastavenia oslobodenia od vízovej povinnosti², ktoré sa týkajú krajín západného Balkánu oslobodených od vízovej povinnosti (Albánsko, Bosna a Hercegovina, Čierna Hora, Severné Macedónsko a Srbsko) a krajín Východného partnerstva (Gruzínsko, Moldavsko a Ukrajina).

Pokiaľ ide o bezvízových partnerov zo západného Balkánu a Moldavska, ktorých štátni príslušníci nepotrebovali na cestovanie víza (boli oslobodení od vízovej povinnosti) viac ako sedem rokov, táto správa sa zameriava na činnosti nadväzujúce na odporúčania uvedené v predchádzajúcich správach Komisie a už neobsahuje všetky podrobnosti o nepretržitom plnení kritérií na liberalizáciu vízového režimu. Aspekty súvisiace s kritériami na oslobodenie krajín západného Balkánu od vízovej povinnosti sa naďalej posudzujú ako súčasť procesu rozširovania podľa kapitoly 23 Súdnictvo a základné práva a kapitoly 24 Spravodlivosť a vnútorné veci a uvádzajú sa v ročnom balíku Komisie týkajúcom sa rozširovania³. Pokiaľ ide o Gruzínsko a Ukrajinu, ktoré boli oslobodené od vízovej povinnosti menej ako sedem rokov, v správe sa hodnotí aj nepretržité plnenie kritérií na liberalizáciu vízového režimu.

V tejto piatej správe sa hodnotia opatrenia prijaté v roku 2021 (v oblasti migrácie, azylu, readmisie, justičnej spolupráce, verejného poriadku a bezpečnosti), pričom sa v relevantných prípadoch uvádzajú aktualizácie týkajúce sa roku 2022, ktoré majú významný vplyv na odporúčania. Správa obsahuje aj správy o operačnej spolupráci s EÚ a členskými štátmi⁴ a obsahuje aj prehľad migračných trendov⁵, v ktorom sa uvádzajú údaje Eurostatu za štatistický rok 2021 vrátane zmien v porovnaní s rokom 2020.

Správa vychádza z príspevkov všetkých krajín, na ktoré sa vzťahuje, Európskej služby pre vonkajšiu činnosť, príslušných agentúr EÚ pre oblasť spravodlivosti a vnútorných vecí⁶ a členských štátov. Je

¹ Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2018/1806 zo 14. novembra 2018 uvádzajúce zoznam tretích krajín, ktorých štátni príslušníci musia mať víza pri prekračovaní vonkajších hraníc členských štátov, a krajín, ktorých štátni príslušníci sú oslobodení od tejto povinnosti (Ú. v. EÚ L 303, 28.11.2018, s. 39).

² COM(2017) 815 final (prvá správa); COM(2018) 856 final (druhá správa); COM(2020) 325 final (tretia správa); COM(2021) 602 final (štvrtá správa).

³ Balík za rok 2022 bol prijatý 12. októbra 2022.

⁴ Na účely tejto správy sa pojem „členské štáty“ vzťahuje na členské štáty, ktoré uplatňujú nariadenie (EÚ) 2018/1806 (ďalej len „nariadenie o vízach“), t. j. všetky súčasné členské štáty (okrem Írska) a krajiny pridružené k schengenskému priestoru.

⁵ Zatiaľ čo kritériá na liberalizáciu vízového režimu, ktoré sa týkajú migrácie, sa obmedzujú na riadenie migračných politík dotknutých tretích krajín, oddiel o migračných trendoch sa zaoberá nelegálnou migráciou do členských štátov, odopretiami vstupu vydanými členskými štátmi a žiadosťami o medzinárodnú ochranu podanými v členských štátoch štátnymi príslušníkmi krajín, na ktoré sa správa vzťahuje.

⁶ Agentúra Európskej únie pre azyl (EUAA), Európska agentúra pre pohraničnú a pobrežnú stráž (Frontex), Agentúra Európskej únie pre justičnú spoluprácu v trestných veciach (Eurojust) a Agentúra Európskej únie pre spoluprácu v oblasti presadzovania práva (Europol). Príspevok Europolu vychádza z údajov poskytnutých členskými štátmi

k nej pripojený aj pracovný dokument útvarov Komisie, v ktorom sa uvádzajú dodatočné informácie o opatreniach, ktoré prijali partnerské krajiny v spolupráci s EÚ a s členskými štátmi na bilaterálnej úrovni.

I. Albánsko

1. Migrácia, azyl a readmisia

1.1. Opatrenia prijaté v oblasti migrácie, azylu a spolupráce pri readmisii

Albánsko v roku 2021 pokračovalo v prijímaní opatrení v oblasti riadenia hraníc a migrácie a v oblasti azylu. Členské štáty vo všeobecnosti hovoria o dobrej spolupráci s Albánskom v oblasti migrácie a riadenia hraníc, ako aj v oblasti návratov a dodržiavania podmienok readmisnej dohody EÚ. Táto dobrá spolupráca sa spomenula aj na zasadnutí spoločného readmisného výboru, ktoré sa konalo vo februári 2022.

Albánsko v roku 2021 spolupracovalo s týmito členskými štátmi v oblasti migrácie a riadenia hraníc: Belgicko, Nemecko, Francúzsko, Chorvátsko a Holandsko. Albánsko úzko spolupracuje s Európskou agentúrou pre pohraničnú a pobrežnú stráž a v roku 2021 bolo prvou krajinou, ktorá sa zapojila do návratovej operácie vedenej Frontexom. V krajine je prítomný styčný dôstojník Frontexu. Do konca roka 2022 sa pokračuje vo vykonávaní plánu spolupráce s Agentúrou Európskej únie pre azyl⁷.

V štvrtej správe v rámci mechanizmu pozastavenia oslobodenia od vízovej povinnosti uviedla Komisia tieto odporúčania:

a) pokračovať v spolupráci s členskými štátmi, ktoré sú najviac postihnuté neopodstatnenými žiadosťami o azyl podanými albánskymi štátnymi príslušníkmi

Albánsko pokračovalo v prijímaní opatrení na riešenie neopodstatnených žiadostí o azyl podaných jeho občanmi posilnením spolupráce a výmeny informácií s členskými štátmi, najmä s tými, ktoré sú najviac postihnuté týmto problémom. Zahŕňalo to spoluprácu pri vykonávaní kampaní na zvyšovanie povedomia s cieľom predchádzať zneužívaniu bezvízového režimu a zintenzívnenie návratových operácií s Frontexom a členskými štátmi, ako sú Francúzsko, Nemecko, Belgicko a Taliansko. Okrem toho prebieha vykonávanie dvoch akčných plánov s cieľom riešiť otázku albánskych maloletých bez sprievodu v Taliansku a albánskych žiadateľov o azyl vo Francúzsku.

Albánska štátna polícia pokračovala vo vykonávaní opatrení na posilnenie výstupných kontrol a kontrol maloletých osôb cestujúcich do zahraničia a na tento účel boli na hraničných priechodoch rozdávané letáky.

b) zintenzívniť účasť na činnostiach operačného akčného plánu Napomáhanie nelegálnej imigrácii Európskej multidisciplinárnej platformy proti hrozbám trestnej činnosti (EMPACT)

Albánsko sa v roku 2021 zúčastnilo na viacerých činnostiach Spoločných akčných dní organizovaných platformou EMPACT, ktoré sa zameriavali na nelegálnu migráciu, najmä na: i) nelegálnu migráciu na hraničných priechodoch; ii) zelené a modré hranice; iii) napomáhanie

a partnerskými krajinami pre publikáciu Europolu z roku 2021 s názvom *Hodnotenie hrozieb závažnej a organizovanej trestnej činnosti v Európskej únii, korupčný vplyv: infiltrácia a oslabenie európskeho hospodárstva a spoločnosti zo strany organizovanej trestnej činnosti*, Úrad pre vydávanie publikácií Európskej únie, Luxemburg.

⁷ V čase podpisu Európsky podporný úrad pre azyl (EASO).

nelegálnej migrácii, obchodovanie s ľuďmi a pozmeňovanie listín; iv) používanie databáz Interpolu na identifikovanie neregulárnych migrantov podozrivých z toho, že sú zahraniční teroristickí bojovníci, a na boj proti obchodovaniu s ľuďmi na účely sexuálneho vykorisťovania, žobrania a zapojenia do trestnej činnosti. V apríli 2020 bol vymenovaný aj národný EMPACT koordinátor.

c) prispôbiť informačné kampane o bezvízovom režime príslušným profilom migrantov vrátane zraniteľných skupín, osôb, ktoré prekročili dĺžku oprávneného pobytu, a osôb, ktoré predložili neopodstatnené žiadosti o azyl

Ministerstvo vnútra Albánska úzko spolupracovalo s agentúrami EÚ, napríklad s Frontexom a Europolom, členskými štátmi a ich národnými agentúrami pre rozvoj, ako aj s medzinárodnými organizáciami, ako napríklad IOM, UNHCR, a OBSE, pri vykonávaní kampaní na zvyšovanie povedomia, pri podpore dobrovoľných návratov a poskytovaní podpory albánskym navrátilcom v procese reintegrácie.

d) zabezpečiť ďalšie zosúladenie vízovej politiky Albánska so zoznamom EÚ týkajúcim sa tretích krajín, od ktorých sa vyžadujú víza, najmä pokiaľ ide o tie tretie krajiny, ktoré pre EÚ predstavujú riziká nelegálnej migrácie alebo bezpečnostné riziká⁸

Albánsko neprijalo žiadne opatrenia na ďalšie zosúladenie svojej vízovej politiky so zoznamom EÚ týkajúcim sa tretích krajín, od ktorých sa vyžadujú víza⁹. V roku 2021 a začiatkom roka 2022 sa Albánsko naopak ešte viac odklonilo od odporúčaného zosúladenia.

Pred rokom 2021 boli štátni príslušníci viacerých tretích krajín vrátane Arménska, Azerbajdžanu, Bieloruska, Číny, Guyany, Kazachstanu, Kuvajtu a Turecka oslobodení od vízovej povinnosti vo vzťahu k Albánsku. Albánsko zrušilo vízovú povinnosť sezónne (od mája do septembra) pre štátnych príslušníkov Bahrajnu, Ománu, Kataru, Ruska, Saudskej Arábie a Thajska. Štátni príslušníci všetkých týchto krajín potrebujú na vstup do EÚ platné víza. Sezónne zrušenie vízovej povinnosti nie je v súlade s vízovou politikou EÚ. Albánsko v roku 2021 rozšírilo zoznam krajín, na ktoré sa vzťahuje sezónny bezvízový styk, o Egypt a Indiu. Albánsko 2. decembra 2022 informovalo Komisiu, že platnosť sezónneho oslobodenia od vízovej povinnosti pre egyptských štátnych príslušníkov cestujúcich na turistické účely uplynula 30. septembra a že v záujme zabezpečenia súladu s vízovou politikou EÚ nebude obnovené. Krajina sa takisto rozhodla udeliť trvalé oslobodenie od vízovej povinnosti cudzincom, ktorí majú platné povolenie na pobyt v Spojených arabských emirátoch. Hoci toto rozhodnutie bol zmenený s cieľom zaviesť prísnejšie podmienky (napr. povolenie na pobyt musí byť udelené na desať rokov), oslobodenie zrušené nebolo. Takéto rozšírenie nie je v súlade s vízovou politikou EÚ a bolo zneužívané, keďže niektorí cudzí štátni príslušníci s povolením na pobyt v SEA sa do SAE nevrátili a namiesto toho utiekli pravdepodobne so zámerom vstúpiť na územie EÚ. Navyše v apríli 2022 bolo sezónne obdobie bezvízového styku pre Bahrajn, Indiu, Katar, Omán, Saudskú Arábiu a Thajsko predĺžené až do konca roka. Albánsko 2. decembra 2022 informovalo Komisiu, že sezónne oslobodenie od vízovej povinnosti pre indických

⁸ Na účely tejto správy treba náležite zohľadniť skutočnosť, že v prípade niektorých tretích krajín, ktoré majú vo vzťahu k EÚ vízovú povinnosť, pretrvávajú v oblasti vízovej politiky angažovanosť, ktorej súčasťou je aj predkladanie návrhov na oslobodenie od vízovej povinnosti, dialógy o liberalizácii vízového režimu a dohody o zjednodušení vízového režimu.

⁹ Príloha I k nariadeniu (EÚ) 2018/1806.

štátnych príslušníkov cestujúcich na turistické účely, ktorého platnosť uplynie 31. decembra, nebude obnovené.

Malo by sa zabrániť akémukoľvek ďalšiemu odchýleniu sa od zoznamu EÚ týkajúceho sa tretích krajín, od ktorých sa vyžadujú víza. Albánsko by malo zabezpečiť pokrok pri zosúladňovaní svojej politiky so zoznamom EÚ, najmä pokiaľ ide o tie tretie krajiny, ktoré predstavujú riziká nelegálnej migrácie alebo bezpečnostné riziká. Bude to dôležitá téma pokračujúceho dialógu medzi EÚ a Albánskom. V kontexte mechanizmu pozastavenia oslobodenia od vízovej povinnosti a v súlade s článkom 8 nariadenia o vízach bude Komisia priebežne monitorovať a hodnotiť opatrenia Albánska zamerané na zosúladenie s vízovou politikou EÚ.

1.2. Monitorovanie trendov nelegálnej migrácie, žiadostí o medzinárodnú ochranu, návratov a readmisie

Počet žiadostí o medzinárodnú ochranu (alebo žiadostí o azyl)¹⁰ podaných albánskymi štátnymi príslušníkmi v členských štátoch sa v rokoch 2020 až 2021 zvýšil o 63 %, pričom v roku 2021 bolo podaných 11 300 žiadostí. Miera uznaných žiadostí¹¹ sa zvýšila z 5 % v roku 2020 na 9 % v roku 2021.

V roku 2021 členské štáty oznámili 1 160 neoprávnených prekročení hranice, čo je o 19 % menej ako v roku 2020 (1 429), zatiaľ čo počet albánskych štátnych príslušníkov, v prípade ktorých sa zistilo, že sa neoprávnenne zdržiavajú v členských štátoch, sa v porovnaní s rokom 2020 zvýšil o 21 % (z 30 870 v roku 2020 na 37 305 v roku 2021). Počet odopretí vstupu albánskym štátnym príslušníkom v členských štátoch sa v roku 2021 zvýšil o 39 % (z 13 315 v roku 2020 na 18 565 v roku 2021).

Počet rozhodnutí o návrate vydaných v roku 2020 (23 150) sa v roku 2021 mierne znížil o 5 % (22 025). V roku 2021 bolo nahlásených 9 415 návratov albánskych štátnych príslušníkov, a to v porovnaní s 10 190 v roku 2020 (pokles o 8 %).

2. Justičná spolupráca, verejný poriadok a bezpečnosť

V roku 2021 pokračovalo úsilie v oblasti justičnej spolupráce, verejného poriadku a bezpečnosti. Členské štáty vo všeobecnosti hovoria o dobrej spolupráci s Albánskom v oblasti bezpečnosti. Albánsko pokračovalo v spolupráci s Europolom a Eurojustom, ako aj s členskými štátmi vrátane Česka, Nemecka, Francúzska, Holandska a Švédska. Po nadobudnutí platnosti dohody o spolupráci s Eurojustom v roku 2019 sa v januári 2021 ujal svojich povinností albánsky styčný prokurátor Eurojustu a v októbri bol slávnostne otvorený úrad albánskeho styčného prokurátora Eurojustu. Albánsko v roku 2021 podpísalo päť nových dohôd o spoločných vyšetrovacích tímoch v prípadoch podporovaných Eurojustom.

¹⁰ Vymedzenie pozri na stránke https://home-affairs.ec.europa.eu/pages/glossary/application-international-protection_en.

¹¹ Na účely tejto správy sa miera uznaných žiadostí o azyl vypočíta ako podiel kladných rozhodnutí na prvom stupni (vrátane ochrany na základe Ženevského dohovoru, doplnkovej ochrany a humanitárneho štatútu) z celkového počtu rozhodnutí na prvom stupni. Vymedzenie pozri na stránke https://home-affairs.ec.europa.eu/pages/glossary/recognition-rate-procedures-international-protection_en.

V štvrtej správe v rámci mechanizmu pozastavenia oslobodenia od vízovej povinnosti uviedla Komisia tieto odporúčania:

a) dosahovať ďalšie solídne výsledky v prípadoch korupcie, ako aj pri zaistení, konfiškácii a vymáhaní majetku pochádzajúceho z trestných činov súvisiacich s korupciou

Albánsko dosiahlo pokrok v boji proti organizovanej trestnej činnosti a korupcii, ako aj v boji proti nedovolenému obchodovaniu. Albánsko v roku 2021 oznámilo zvýšenie (18 %) počtu policajných operácií v porovnaní s rokom 2020. Okrem toho sa v roku 2021 zvýšil počet rozbitých zločineckých skupín a zaistení majetku pochádzajúceho z trestnej činnosti, ktorého hodnota sa viac ako zdvojnásobila v porovnaní s rokom 2020. V roku 2021 sa celkovo zvýšil aj počet zachytení drog v porovnaní s rokom 2020.

Pokračovalo úsilie zamerané na zlepšovanie výsledkov vyšetrovaní, trestných stíhaní a odsúdení v oblasti boja proti korupcii. Ďalej je však potrebná väčšia politická vôľa a štruktúrovanejšie a trvalejšie úsilie vrátane primeraných zdrojov, nástrojov a zručností. V roku 2021 bolo na súd postúpených 440 korupčných prípadov vrátane 31 prípadov, ktoré postúpil úrad špeciálnej prokuratúry. Počet právoplatných odsúdení osôb, voči ktorým bolo vznesené obvinenie z trestného činu korupcie, dosiahol 235 v prvostupňovom konaní a 99 na úrovni odvolacieho súdu a na poslednom stupni. V roku 2021 bolo na trestné stíhanie postúpených celkovo 3 351 prípadov.

Albánsko pokračovalo v úsilí dosahovať solídne výsledky v oblasti boja proti organizovanej trestnej činnosti. V roku 2021 bolo postúpených na trestné stíhanie 41 nových prípadov (v porovnaní s 22 v roku 2020), bolo podaných 14 obžalôb zo zosnovania štruktúrovanej zločineckej skupiny (v porovnaní s 15 v roku 2020) a bolo uzavretých 19 prípadov, pričom 75 osôb bolo právoplatne odsúdených na úrovni odvolacích súdov (v porovnaní s 13 v roku 2020).

V oblasti boja proti nedovolenému obchodovaniu sa zvýšil počet uskutočnených policajných operácií. Albánsko uskutočnilo aj sedem operácií s medzinárodnými partnermi vrátane operácií v rámci Spoločných akčných dní platformy EMPACT.

V oblasti boja proti praniu špinavých peňazí informovalo Albánsko o prípadoch postúpenia vecí, vyšetrovaniach, trestných stíhaniach, zaistení a konfiškácii majetku, monitorovaní sociálnych médií v súvislosti s občanmi vracajúcimi z krajín, v ktorých sa odohráva konflikt, a o pokroku Ústredného riaditeľstva pre vyšetrovanie v rámci akčného plánu Finančnej akčnej skupiny. Albánsku sa však nepodarilo ukončiť realizáciu tohto akčného plánu v lehote do februára 2022.

Parlament v decembri 2021 prijal zmeny zákona o boji proti praniu špinavých peňazí zamerané na zosúladenie so štvrtou a piatou smernicou EÚ o boji proti praniu špinavých peňazí. Okrem toho Albánsko v roku 2021 prijalo zákon o centrálnom registri bankových účtov ako súčasť svojich opatrení na predchádzanie praniu špinavých peňazí a financovaniu terorizmu. Navyše v roku 2020 bol prijatý zákon, ktorým sa zriadil register konečných užívateľov výhod. Práce v súvislosti s vkladaním informácií o povinných subjektoch do registra sa začali vo februári 2021 a v súčasnosti je register do veľkej miery vyplnený.

b) pokračovať v systematickom využívaní súbežných finančných vyšetrovaní a zvyšovaním účasti na koordinovaných alebo spoločných vyšetrovaniach a trestných stíhaniach s krajinami v regióne a členskými štátmi

Albánsko pokračovalo v spolupráci s krajinami v regióne a s členskými štátmi. Tá prebiehala najmä prostredníctvom výmeny policajných a justičných informácií, keď vyšetrovanie trestných činov súviselo s drogami, nedovoleným obchodovaním, praním špinavých peňazí, hospodárskou a finančnou trestnou činnosťou, počítačovou kriminalitou a závažnou trestnou činnosťou. Výmena informácií sa uskutočňovala najmä prostredníctvom Interpolu, Europolu a Eurojustu, ako aj prostredníctvom siete CARIN. V porovnaní s rokom 2020 Albánsko oznámilo zvýšenie počtu policajných operácií, trestných konaní a spoločných vyšetrovacích tímov v spolupráci s medzinárodnými partnermi v oblasti boja proti organizovanej trestnej činnosti.

V roku 2021 tu bolo osem spoločných vyšetrovacích tímov so zapojením albánskych partnerov (štyri tímy v roku 2020), čo viedlo k 30 spoločným operačným stretnutiam. Albánsko má jedného styčného policajného dôstojníka v Europole a plánuje vyslanie aj druhého. Krajina sa naďalej aktívne zúčastňovala na Spoločných akčných dňoch platformy EMPACT zameraných na podporu spolupráce v boji proti nedovolenému obchodovaniu so strelnými zbraňami, prevádzachťu migrantov, obchodovaniu s drogami, trestným činom súvisiacim s motorovými vozidlami, obchodovaniu s ľuďmi, ako aj proti podvodom v oblasti dokladov. Albánsky styčný úrad pri Eurojuste v roku 2021 zaznamenal 21 prípadov na žiadosť albánskych orgánov, z ktorých sa uzavrelo 16 prípadov. Na žiadosť príslušných orgánov členských štátov otvoril albánsky styčný úrad 30 nových vecí. Uzavrelo sa päť nových dohôd o zriadení spoločných vyšetrovacích tímov. Zmeny zákona o justičnej spolupráci v trestných veciach so zahraničnými jurisdikciami prijaté v júli 2021 sa ukázali byť užitočné pri podpore zriaďovania spoločných vyšetrovacích tímov, bude však potrebné vynaložiť ďalšie úsilie s cieľom zosúladiť vnútroštátne právne predpisy s *acquis* EÚ. Vláda predložila na verejnú konzultáciu návrh zákona o daňovej amnestii a amnestii v súvislosti s trestnými činmi pre subjekty, ktoré dobrovoľne urobia majetkové priznanie. Touto záležitosťou sa zaoberá správa Komisie o Albánsku za rok 2022.

Úrad špeciálnej prokuratúry pre korupciu a organizovanú trestnú činnosť viedol trestné konanie a paralelné finančné vyšetrovania vo viacerých významných kauzách, ktoré sa týkali politikov, členov albánskych inštitúcií, súdnictva, miestnych orgánov aj podnikateľského sektora.

c) pokračovať v ďalšom vykonávaní spoločného akčného plánu boja proti terorizmu na západnom Balkáne

V oblasti boja proti terorizmu Albánsko naďalej dosahovalo solídne výsledky pri plnení piatich cieľov stanovených v spoločnom akčnom pláne z roku 2018 v oblasti boja proti terorizmu na západnom Balkáne, ako aj opatrení obsiahnutých v bilaterálnej dohode podpísanej s Komisiou v roku 2019. Od júna 2021 patria všetky trestné činy súvisiace s terorizmom a jeho financovaním do zodpovednosti Úradu špeciálnej prokuratúry pre korupciu a organizovanú trestnú činnosť. Medzinárodná spolupráca a výmena informácií o navrátilcoch sú naďalej uspokojivé.

Dobrá je aj spolupráca s finančnou spravodajskou jednotkou pri vykonávaní opatrení akčného plánu v súlade s odporúčaniami Finančnej akčnej skupiny a výboru expertov pre vyhodnocovanie opatrení proti praniu špinavých peňazí (MONEYVAL).

Jednotka pre vyšetrovanie prípadov financovania terorizmu sa v roku 2021 zúčastnila na šiestich kurzoch odbornej prípravy, ktoré okrem iných organizovali OBSE, UNODC a CEPOL.

d) zdržať sa prijatia schémy občianstva pre investorov na základe nového zákona o štátnom občianstve

Napriek obavám, ktoré Komisia vyjadrila v roku 2019¹², zaviedlo Albánsko od júla 2020 právne predpisy umožňujúce zriadiť schému občianstva pre investorov (tzv. zlaté pasy). Agentúra pre špeciálne programy udeľovania občianstva zriadila spoločnú pracovnú skupinu na uskutočnenie štúdie realizovateľnosti vykonávania takejto schémy v budúcnosti. Vláda v roku 2022 prijala rozhodnutie, ktorým sa zaviedol právny základ na to, aby ministerstvo vnútra spustilo postup verejno-súkromného partnerstva na vykonávanie programov udeľovania občianstva.

Zriadenie schémy občianstva pre investorov by bolo v rozpore s odporúčaniami uvedenými v *štvrtej správe v rámci mechanizmu pozastavenia oslobodenia od vízovej povinnosti* a v balíku z roku 2021 týkajúcom sa rozširovania¹³. Schému občianstva pre investorov možno využiť na obídenie konania EÚ o udelení krátkodobého víza a dôkladného posúdenia individuálnych migračných a bezpečnostných rizík, ktoré to zahŕňa, vrátane možného vyhýbania sa opatreniam na boj proti praniu špinavých peňazí a financovaniu terorizmu. To vyvoláva veľké obavy EÚ v súvislosti s jej dohodou o bezvízovom styku s Albánskom¹⁴. Komisia zastáva názor, že ak takéto schémy predstavujú zvýšené riziko pre vnútornú bezpečnosť a verejný poriadok členských štátov, bezvízový režim možno pozastaviť¹⁵.

3. Odporúčania pre Albánsko

Albánsko prijalo opatrenia na splnenie väčšiny predchádzajúcich odporúčaní Komisie. Krajina však prijala aj opatrenia, ktoré sú v rozpore s dvoma odporúčaniami týkajúcimi sa zosúladenia s vízovou politikou a schémy občianstva pre investorov. Je preto potrebný ďalší pokrok a pozornosť treba venovať týmto oblastiam:

- a) prednostne zosúladiť vízovú politiku Albánska so zoznamom EÚ týkajúcim sa tretích krajín, od ktorých sa vyžadujú víza, najmä pokiaľ ide o tie tretie krajiny, ktoré pre EÚ predstavujú riziká nelegálnej migrácie alebo bezpečnostné riziká.
- b) zdržať sa realizácie schémy občianstva pre investorov a zrušiť právny základ pre takúto schému zmenou zákona o občianstve;
- c) pokračovať v spolupráci s členskými štátmi, ktoré sú najviac postihnuté neopodstatnenými žiadosťami o azyl podanými albánskymi štátnymi príslušníkmi, a vo vykonávaní informačných kampaní o bezvízovom režime s ich prispôbením príslušným profilom migrantov vrátane zraniteľných skupín, osôb, ktoré prekročili dĺžku oprávneného pobytu, osôb, ktorým bol nariadený návrat, a osôb, ktoré predložili neopodstatnenú žiadosť o azyl;

¹² Pred preskúmaním návrhu zákona o občianstve albánskym parlamentom sa v *tretej správe v rámci mechanizmu pozastavenia oslobodenia od vízovej povinnosti* pripomenulo, že Komisia v októbri 2019 adresovala albánskej vláde list, v ktorom ju žiadala o objasnenie v tejto súvislosti a upozornila ju na inherentné riziká a možné dôsledky zavedenia takejto schémy.

¹³ SWD (2021) 289 final.

¹⁴ Tieto riziká sa zdôraznili aj v odporúčaní Komisie z 28. marca 2022 o okamžitých krokoch v kontexte invázie Ruska na Ukrajinu v súvislosti so schémami občianstva pre investorov a schémami pobytu pre investorov [C(2022) 2028]. Okrem toho Európsky parlament v uznesení z 9. marca 2022 navrhol, aby sa ukončenie schém občianstva pre investorov zahrnulo do kritérií členstva v EÚ [2021/2026(INL)].

¹⁵ V tejto súvislosti pozri rozhodnutie Rady (EÚ) 2022/366 z 3. marca 2022 o čiastočnom pozastavení vykonávania Dohody medzi Európskou úniou a Vanuatskou republikou o zrušení vízovej povinnosti pri krátkodobých pobytoch (Ú. v. EÚ L 69, 4.3.2022, s. 105).

- d) pokračovať v posilňovaní predchádzania korupcii a organizovanej trestnej činnosti, nedovolenému obchodovaniu, terorizmu a praniu špinavých peňazí a boja proti nim:
 - i) zintenzívnením účasti Albánska na platforme EMPACT; ii) dosahovaním ďalších solidných výsledkov v prípadoch korupcie a organizovanej trestnej činnosti, ako aj pri zaistiťovaní, konfiškácii a vymáhaní majetku pochádzajúceho z takejto trestnej činnosti; iii) plnením všetkých zostávajúcich bodov akčného plánu Finančnej akčnej skupiny;
- e) dosahovať ďalší pokrok pri vykonávaní bilaterálnej dohody v rámci spoločného akčného plánu boja proti terorizmu na západnom Balkáne.

II. Bosna a Hercegovina

1. Migrácia, azyl a readmisia

1.1. Opatrenia prijaté v oblasti migrácie, azylu a spolupráce pri readmisii

V štvrtej správe v rámci mechanizmu pozastavenia oslobodenia od vízovej povinnosti uviedla Komisia tieto odporúčania:

a) na všetkých úrovniach zlepšiť koordináciu kapacít riadenia hraníc a riadenia migrácie, najmä zabezpečením fungovania azylového systému a poskytnutím primeranej prijímacej kapacity pre migrantov; prijať potrebné opatrenia na podpísanie dohody o štatúte s Frontexom.

Bosna a Hercegovina realizuje stratégiu na roky 2019 – 2023 a akčný plán pre integrované riadenie hraníc. Stratégia a akčný plán v oblasti migrácie a azylu na roky 2021 – 2025 čakajú na schválenie.

Členské štáty a Frontex hovoria o dobrej spolupráci s Bosnou a Hercegovinou v oblasti readmisie a o uspokojivom vykonávaní readmisnej dohody EÚ, ako bolo uvedené aj na zasadnutí spoločného readmisného výboru v decembri 2021. Viaceré členské štáty (Francúzsko, Holandsko, Chorvátsko, Nemecko, Rakúsko a Taliansko) informovali o spolupráci v oblasti riadenia hraníc a riadenia migrácie, keďže príslušným orgánom v Bosne a Hercegovine poskytli vybavenie a odbornú prípravu. Krajina vykonáva aj stratégiu reintegrácie navrátilcov na roky 2020 – 2023, a to aj napriek obmedzeným zdrojom.

Vyvinulo sa úsilie s cieľom zlepšiť koordináciu prostredníctvom uvedenej stratégie, akčného plánu na roky 2019 – 2023 pre integrované riadenie hraníc a pravidelných zasadnutí osobitnej skupiny zriadenej v rámci ministerstva bezpečnosti. Konkrétne výsledky však boli obmedzené. Ministerstvo bezpečnosti pokračovalo v zintenzívňovaní úsilia zameraného na zlepšenie riadenia migrácie, pričom vzťahy s miestnymi orgánmi sa vo všeobecnosti zlepšili. Stále je potrebné, aby Bosna a Hercegovina prevzala plnú zodpovednosť za riadenie migrácie a všetky záchytné centrá. Rozdelenie zaťaženia medzi všetkými subjektmi a kantónmi by malo byť spravodlivejšie a štátne orgány by mali niesť plnú zodpovednosť za riadenie migrácie. Finančné prostriedky dostupné na riadenie migrácie sú obmedzené, čo má vplyv aj na účinnosť formulovania politiky štátom. Bosna a Hercegovina je stále dôležitou tranzitnou krajinou na západobalkánskej migračnej trase pre neregulárne toky a prevádzachstvo migrantov do EÚ.

Ako sa uvádza v balíkoch z rokov 2021 a 2022 týkajúcich sa rozširovania, zabezpečeniu účinného prístupu ku konaniam o azyle stále bránia závažné prekážky. Je potrebné zabezpečiť lepšie vykonávanie právnych predpisov týkajúcich sa azylu, najmä zabezpečiť systematické rešpektovanie

procesných záruk žiadateľov o azyl. Z dôvodu zabezpečenia rýchlejšieho a účinného spracovania žiadostí by mal byť posilnený prístup ku konaniam o azyle. Bosna a Hercegovina prijala v decembri 2020 plán spolupráce s Európskym podporným úradom pre azyl (v súčasnosti Agentúra Európskej únie pre azyl) na roky 2020 – 2021 týkajúci sa posilnenia azylových systémov a systémov prijímania v súlade so spoločným európskym azylovým systémom a normami EÚ. Spolupráca s EUAA by mala pokračovať a zintenzívniť sa. Prijatím a vykonávaním stratégie na roky 2021 – 2025 a akčného plánu v oblasti migrácie a azylu by sa malo výrazne prispieť k zlepšeniu azylovej politiky. Treba vynaložiť viac úsilia na zabezpečenie účinného prístupu k azylu, účinných postupov a medziagentúrnej spolupráce a koordinácie.

Počet ľudí, ktorí nelegálne vstúpili na územie Bosny a Hercegoviny v roku 2021 (15 812) bol porovnateľný s rokom 2020 a oveľa nižší ako v rokoch 2018 a 2019¹⁶. Záchytné centrum bolo otvorené v obci Lipa neďaleko mesta Bihać (v Unsko-sanskom kantóne) v novembri 2021 s ubytovacou kapacitou pre 1 500 ľudí. Do konca roka 2021 bola obsadená približne tretina miest dostupných v národnom systéme prijímania (2 162 zo 6 050 miest). Ubytovacie kapacity boli naďalej sústredené v Unsko-sanskom kantóne a v Sarajevskom kantóne, pričom medzi subjektmi a kantónmi neprebíha spravodlivé rozdeľovanie.

Bosna a Hercegovina ešte nepodpísala dohodu o štatúte s EÚ, ktorá by Európskej agentúre pre pohraničnú a pobrežnú stráž povoľovala vyslať svoj stály zbor na hranice krajiny s EÚ, aby vykonával operačné činnosti spolu s hraničnou políciou.

b) zabezpečiť ďalšie zosúladenie vízovej politiky Bosny a Hercegoviny so zoznamom EÚ týkajúcim sa tretích krajín, od ktorých sa vyžadujú víza, najmä tých tretích krajín, ktoré pre EÚ predstavujú riziká nelegálnej migrácie alebo bezpečnostné riziká

Bosna a Hercegovina v roku 2021 neprijala opatrenia na ďalšie zosúladenie vízovej politiky krajiny s vízovou politikou EÚ. Štátni príslušníci viacerých tretích krajín vrátane Azerbajdžanu, Bahrajnu, Číny, Kataru, Kuvajtu, Ománu, Ruska a Turecka sú oslobodení od vízovej povinnosti vo vzťahu k Bosne a Hercegovine. Štátni príslušníci všetkých týchto krajín potrebujú na vstup do EÚ platné víza. Malo by sa zabrániť akémukoľvek ďalšiemu odchýleniu sa od zoznamu EÚ týkajúceho sa tretích krajín, od ktorých sa vyžadujú víza. Bosna a Hercegovina by mala zabezpečiť pokrok pri zosúladovaní svojej politiky so zoznamom EÚ, najmä pokiaľ ide o tie tretie krajiny, ktoré pre EÚ predstavujú riziká nelegálnej migrácie alebo bezpečnostné riziká. Bude to dôležitá téma pokračujúceho dialógu medzi EÚ a Bosnou a Hercegovinou. V kontexte mechanizmu pozastavenia oslobodenia od vízovej povinnosti a v súlade s článkom 8 nariadenia o vízach bude Komisia priebežne monitorovať a hodnotiť opatrenia Bosny a Hercegoviny zamerané na zosúladenie s vízovou politikou EÚ.

1.2. Monitorovanie trendov nelegálnej migrácie, žiadostí o medzinárodnú ochranu, návratov a readmisie

V roku 2021 podali štátni príslušníci Bosny a Hercegoviny v členských štátoch 2 695 žiadostí o medzinárodnú ochranu, čo je o 78 % viac ako v roku 2020 (1 510). Miera uznaných žiadostí sa zvýšila zo 4 % v roku 2020 na 5 % v roku 2021.

¹⁶ Hoci oficiálne údaje za rok 2022 ešte nie sú k dispozícii, existujú signály, že v prvých šiestich mesiacoch roku 2022 sa zvýšil počet ľudí, ktorí vstúpili na územie Bosny a Hercegoviny nelegálne.

V roku 2021 členské štáty nahlásili 17 prípadov neoprávneného prekročenia hraníc štátnymi príslušníkmi Bosny a Hercegoviny na vonkajších hraniciach EÚ, čo v porovnaní s rokom 2020 predstavuje zvýšenie o 42 % (12). V roku 2021 sa počet štátnych príslušníkov Bosny a Hercegoviny, v prípade ktorých sa zistilo, že sa neoprávnene zdržiavajú v členských štátoch, zvýšil o 17 %, pričom neregulárnych pobytov v roku 2021 bolo 4 200 oproti roku 2020, keď ich bolo 3 595. Počet odopretí vstupu sa znížil o 39 %, a to z 8 145 prípadov v roku 2020 na 4 995 prípadov v roku 2021.

Počet rozhodnutí o návrate vydaných štátnym príslušníkom Bosny a Hercegoviny (2 740 v roku 2021 v porovnaní s 2 710 v roku 2020, čo predstavuje pokles o 1 %) a počet osôb, ktoré sa vrátili (900 v roku 2021 v porovnaní s 1 010 v roku 2020, čo predstavuje pokles o 11 %) v roku 2021 v porovnaní s rokom 2020 zostal relatívne stabilný.

2. Justičná spolupráca, verejný poriadok a bezpečnosť

Ako sa uvádza v balíku z roku 2021 týkajúcom sa rozširovania, chýbajúce odhodlanie na uskutočnenie reforiem súdnictva zo strany politických aktérov a nedostatočné fungovanie justičného systému aj naďalej oslabujú uplatňovanie práv obyvateľov a narúšali boj proti korupcii a organizovanej trestnej činnosti. Ukazovatele korupcie zostávajú vysoké a tento problém ovplyvňuje každodenný život občanov a zahraničných investorov. Výsledky v oblasti prevencie a potlačania korupcie (aj veľkej korupcie) sú aj naďalej zanedbateľné z dôvodu prevádzkovej neefektívnosti a politického zasahovania. Zdrojom mimoriadnych obáv je chýbajúci účinný systém majetkových priznaní sudcov a prokurátorov.

V oblasti verejného poriadku a bezpečnosti majú protichodné právomoci a nedostatočná spolupráca negatívny vplyv na efektívnosť orgánov presadzovania práva. Je potrebné zlepšiť profesionalitu a zodpovednosť orgánov presadzovania práva. Pokiaľ ide o zabezpečenie transparentného vymenúvania do funkcií a služobného postupu na základe zásluh a bez politického zasahovania, nedosiahol sa žiaden pokrok.

Právne predpisy týkajúce sa drog, obchodovania s ľuďmi a počítačovej kriminality si vyžadujú výrazné zlepšenie. Je potrebné, aby Bosna a Hercegovina zriadila kontaktné miesto pre strelné zbrane a harmonizovala trestné zákony s protokolom OSN o strelných zbraniach. Právne mechanizmy na zmrazenie, správu a konfiškáciu majetku pochádzajúceho z trestnej činnosti nie sú dostatočne účinné. Krajina by mala zintenzívniť boj proti nadnárodným sieťam organizovanej trestnej činnosti v spolupráci Europolom a zvýšením svojej účasti na činnostiach platformy EMPACT.

Právne predpisy v oblasti boja proti terorizmu sú do veľkej miery zosúladené s *acquis* EÚ a príslušným medzinárodným právom. Stratégia aj rámcový akčný plán na predchádzanie a boj proti terorizmu boli ukončené v roku 2020. Vypracúva sa nadväzujúca stratégia na roky 2021 až 2026, ktorá ešte nebola prijatá.

Členské štáty hovoria o celkovo dobrej spolupráci s Bosnou a Hercegovinou v oblasti bezpečnosti. Bosna a Hercegovina sa v roku 2021 zapojila do spoločných činností s viacerými členskými štátmi vrátane Česka, Holandska, Lotyšska, Nemecka a Švédska.

V štvrtej správe v rámci mechanizmu pozastavenia oslobodenia od vízovej povinnosti uviedla Komisia tieto odporúčania:

a) ďalej napredovať v boji proti korupcii, a to aj veľkej korupcii, prijatím a vykonávaním efektívnych právnych predpisov o konfliktoch záujmov, verejnom obstarávaní a ochrane oznamovateľov, ako aj zabezpečením účinného fungovania a koordinácie protikorupčných orgánov

Odporúčanie sa v roku 2021 nevykonalo¹⁷. Boli vypracované návrhy zákonov týkajúce sa konfliktov záujmov a verejného obstarávania v súlade s medzinárodnými normami a najlepšimi európskymi postupmi, ale žiaden z nich nebol v roku 2021 prijatý. Návrh zákona o ochrane oznamovateľov v súlade s *acquis* EÚ ešte vypracovaný nebol.

Fungovanie orgánov v oblasti predchádzania korupcii a ich vzájomná koordinácia, ako aj koordinácia s Agentúrou na predchádzanie korupcii a koordináciu boja proti korupcii (APIK) boli aj naďalej neefektívne. Treba významne posilniť nezávislosť orgánov v oblasti predchádzania korupcii zriadených na úrovni jednotlivých subjektov a kantónov. Ako sa uvádza v balíku z roku 2021 týkajúcom sa rozširovania, protikorupčný úrad Sarajevského kantónu pokračoval v dosahovaní dobrých výsledkov, pričom takisto mapoval korupčné riziká a monitoroval verejné obstarávanie, a je aj naďalej dobrým príkladom medzi kantonálnymi orgánmi. Tuzlanský kantón prijal v máji 2021 právne predpisy na zriadenie protikorupčného úradu a v decembri 2021 zákon o podávaní a overovaní majetkových priznaní verejných činiteľov podľa vzoru Sarajevského kantónu. Koordinácia na celoštátnej úrovni je stále nedostatočná.

b) posilniť úsilie zamerané na boj proti organizovanej trestnej činnosti, najmä zabezpečením účinnej spolupráce medzi orgánmi presadzovania práva a spolupráce s prokuratúrou, ako aj dosahovaním dobrých výsledkov v rámci proaktívnych vyšetrovaní, obžalôb, trestných stíhaní a právoplatných odsúdení v prípade organizovanej trestnej činnosti

Toto odporúčanie sa nevykonalo. Ako sa uvádza v balíku z roku 2021 týkajúcom sa rozširovania, obmedzená spolupráca orgánov presadzovania práva s prokuratúrami a nedostatok účinných kontrol polície zo strany prokurátorov naďalej vážnym spôsobom bránia účinnosti vyšetrovaní. Systémové nedostatky v operačnej spolupráci medzi orgánmi presadzovania práva a veľmi obmedzená výmena spravodajských informácií sú pretrvávajúcim problémom. V niekoľkých oznámených prípadoch veľkej korupcie boli opätovne zaznamenané selektívne následné opatrenia na justičnej úrovni, právne nedostatky, zanedbanie, zneužitie konania, politický tlak, otázne rozhodnutia súdov a slovné útoky na prokuratúru.

c) zriadiť kontaktné miesto Europolu a pokračovať v ďalšom vykonávaní spoločného akčného plánu boja proti terorizmu na západnom Balkáne

Toto odporúčanie sa nevykonalo. Ako sa uvádza v balíku z roku 2021 týkajúcom sa rozširovania, hoci orgány prijali určité prípravné kroky, neprebíha žiadna operačná spolupráca s Europolom. Dohoda o operačnej a strategickej spolupráci s Europolom z marca 2017 ešte nebola realizovaná, keďže kontaktné miesto Europolu ešte nebolo úplne zriadené. Orgány Bosny a Hercegoviny nedávno vymenovali styčného dôstojníka v Haagu, ale kým národné kontaktné miesto v Sarajeve nebude prevádzkyschopné, tento dôstojník nemôže byť do centrálneho Europolu vyslaný. Spolupráca krajiny s Europolom je aj naďalej obmedzená. Výmena informácií sa stále uskutočňuje prostredníctvom

¹⁷ Zmeny zákona o verejnom obstarávaní boli nakoniec prijaté v auguste 2022.

útvaru v rámci Riaditeľstva pre koordináciu policajných orgánov Bosny a Hercegoviny, ktorého mandát vypršal a s ktorým *Republika Srpska* pozastavila operačnú spoluprácu.

Podľa tretej správy Bosny a Hercegoviny zo septembra 2021 týkajúcej sa vykonávania dohody z roku 2019 k spoločnému akčnému plánu boja proti terorizmu na západnom Balkáne z roku 2018 sa dosiahol len obmedzený pokrok. Pravidelne sa konajú politické diskusie medzi EÚ a Bosnou a Hercegovinou o boji proti terorizmu. Je potrebné významne posilniť kapacitu a účinnosť osobitnej skupiny na boj proti terorizmu a sekcie štátnej prokuratúry na boj proti terorizmu. Bosna a Hercegovina pracuje na prijatí národnej stratégie boja proti terorizmu a predchádzania násilnému extrémizmu. Krajina ešte neprijala nové právne predpisy v oblasti boja proti praniu špinavých peňazí a financovaniu terorizmu v súlade s medzinárodnými normami a *acquis* EÚ.

3. Odporúčania pre Bosnu a Hercegovinu

Bosna a Hercegovina musí vynaložiť ďalšie úsilie v oblasti boja proti korupcii a organizovanej trestnej činnosti, ako aj v oblasti riadenia migrácie a azylu. Konkrétne treba venovať ďalšiu pozornosť týmto oblastiam:

- a) prednostne zosúladiť vízovú politiku Bosny a Hercegoviny so zoznamom EÚ týkajúcim sa tretích krajín, od ktorých sa vyžadujú víza, najmä tých tretích krajín, ktoré pre EÚ predstavujú riziká nelegálnej migrácie alebo bezpečnostné riziká;
- b) pokračovať v úsilí na zabezpečenie účinnej koordinácie riadenia hraníc a riadenia migrácie vrátane spravodlivého rozdelenia prijímacej kapacity medzi všetkými subjektmi a kantónmi, zaručiť efektívnejší prístup ku konaniam o azyle, ako aj prijať a vykonávať stratégiu a akčný plán v oblasti migrácie;
- c) podpísať a ratifikovať dohodu o štatúte Frontexu s EÚ;
- d) spustiť prevádzku spoločného národného kontaktného centra s Europolom;
- e) prijať a vykonávať národnú stratégiu predchádzania a boja proti terorizmu a násilnému extrémizmu a pokračovať vo vykonávaní bilaterálnej dohody v rámci spoločného akčného plánu boja proti terorizmu na západnom Balkáne;
- f) preukázať pokrok v boji proti korupcii a organizovanej trestnej činnosti vrátane veľkej korupcie a organizovanej trestnej činnosti na vysokej úrovni: prijatím a vykonávaním účinných právnych predpisov o konfliktoch záujmov, vykonávaním nového zákona o verejnom obstarávaní, ochranou oznamovateľov a zabezpečením účinného fungovania a vzájomnej koordinácie protikorupčných orgánov;
- g) zriadiť alebo určiť úrad na vymáhanie majetku, ktorý bude zodpovedný za identifikáciu a sledovanie majetku pochádzajúceho z trestnej činnosti, s cieľom zlepšiť spoluprácu s členskými štátmi;
- h) prijať aktualizované vnútroštátne hodnotenie rizík a právne predpisy v oblasti boja proti praniu špinavých peňazí a financovaniu terorizmu v súlade s medzinárodnými normami a *acquis* EÚ.

III. Čierna Hora

1. Migrácia, azyl a readmisia

1.1. Opatrenia prijaté v oblasti migrácie, azylu a spolupráce pri readmisii

V roku 2021 pokračovala Čierna Hora vo zvyšovaní svojej kapacity v oblasti riadenia hraníc a azylu a realizovala príslušné stratégie. Stratégia v oblasti migrácie a reintegrácie navrátilcov na roky 2021 – 2025 bola prijatá v septembri 2021. V júni 2022 sa Čierna Hora ako pozorovateľ bez hlasovacieho práva pripojila k Európskej migračnej sieti, ktorá je sieťou expertov EÚ v oblasti migrácie a azylu.

V decembri 2021 Čierna Hora podpísala plán spolupráce s Európskym podporným úradom pre azyl (v súčasnosti Agentúra Európskej únie pre azyl) zameraný na posilnenie azylového systému Čiernej Hory vrátane konania o určení postavenia, podmienok prijímania žiadateľov o medzinárodnú ochranu a tvorby plánu pre prípad nepredvídaných udalostí.

Konstruktívna spolupráca s Frontexom podľa dohody o štatúte Čiernej Hory s EÚ ďalej prinášala výsledky a posilnili sa ňou schopnosti hraničnej polície Čiernej Hory.

Členské štáty uvádzali dobrú spoluprácu s Čiernou Horou aj v oblasti riadenia migrácie a riadenia hraníc (najmä Nemecko, Francúzsko, Chorvátsko a Holandsko), v oblasti návratov a vykonávania readmisnej dohody EÚ, ako sa vyjadrili aj na zasadnutí spoločného readmisného výboru v novembri 2021.

V štvrtej správe v rámci mechanizmu pozastavenia oslobodenia od vízovej povinnosti uviedla Komisia tieto odporúčania:

a) prispôbiť informačné kampane o bezvízovom režime príslušným profilom migrantov vrátane zraniteľných skupín, osôb, ktoré prekročili dĺžku oprávneného pobytu, a osôb, ktoré predložili neopodstatnené žiadosti o azyl

V roku 2021 Čierna Hora nepovažovala za potrebné organizovať informačné kampane z dôvodu pokračujúcich cestovných obmedzení spojených s pandemiou COVID-19.

b) zabezpečiť ďalšie zosúladenie vízovej politiky Čiernej Hory so zoznamom EÚ týkajúcim sa tretích krajín, od ktorých sa vyžadujú víza, najmä tých tretích krajín, ktoré pre EÚ predstavujú riziká nelegálnej migrácie alebo bezpečnostné riziká

Čierna Hora neprijala žiadne opatrenia na zosúladenie svojej vízovej politiky so zoznamom EÚ týkajúcim sa krajín, od ktorých sa vyžadujú víza. V roku 2021 a začiatkom roka 2022 sa Čierna Hora naopak ešte viac odklonila od odporúčanej politiky.

Štátni príslušníci viacerých tretích krajín vrátane Arménska, Azerbajdžanu, Bieloruska, Ekvádoru, Kataru, Kazachstanu, Kuby, Ruska a Turecka sú oslobodení od vízovej povinnosti vo vzťahu k Čiernej Hore. V prípade niektorých národností je oslobodenie sezónne, v prípade iných je platné celoročne.

V marci 2021 Čierna Hora rozšírila oslobodenie od vízovej povinnosti aj na cudzincov s platným povolením na pobyt v Spojených arabských emirátoch (SAE). Takéto rozšírenie nie je v súlade s vízovou politikou EÚ a bolo zneužívané, keďže niektorí cudzí štátni príslušníci s povolením na pobyt v SEA sa do SAE nevrátili a namiesto toho utiekli pravdepodobne so zámerom vstúpiť na územie EÚ.

Čierna Hora prijala 26. mája 2022 rozhodnutie o udelení dočasného oslobodenia od vízovej povinnosti občanom Saudskej Arábie s platnosťou od 1. júna do 30. septembra 2022 s cieľom zmierniť pokles počtu turistov prichádzajúcich z Ruska a Ukrajiny.

Malo by sa zabrániť akémukoľvek ďalšiemu odchýleniu sa od zoznamu EÚ týkajúceho sa tretích krajín, od ktorých sa vyžadujú víza. Čierna Hora by mala zabezpečiť pokrok pri zosúladzovaní svojej politiky so zoznamom EÚ, najmä pokiaľ ide o tie tretie krajiny, ktoré predstavujú riziká nelegálnej migrácie alebo bezpečnostné riziká. Bude to dôležitá téma pokračujúceho dialógu medzi EÚ a Čiernou Horou. V kontexte mechanizmu pozastavenia oslobodenia od vízovej povinnosti a v súlade s článkom 8 nariadenia o vízach bude Komisia priebežne monitorovať a hodnotiť opatrenia Čiernej Hory zamerané na zosúladenie s vízovou politikou EÚ.

1.2. Monitorovanie trendov nelegálnej migrácie, žiadostí o medzinárodnú ochranu, návratov a readmisie

Počet žiadostí o medzinárodnú ochranu podaných štátnymi príslušníkmi Čiernej Hory v členských štátoch sa v rokoch 2020 až 2021 zvýšil o 65 %, pričom v roku 2021 bolo podaných 420 žiadostí v porovnaní s 255 žiadosťami v roku 2020. Miera uznaných žiadostí sa zvýšila z 2 % v roku 2020 na 5 % v roku 2021.

Členské štáty nahlásili dve neoprávnené prekročenia hraníc štátnymi príslušníkmi Čiernej Hory v roku 2021 potom, ako dva roky nedošlo k žiadnym neoprávneným prekročeniam hraníc. Počet štátnych príslušníkov Čiernej Hory, v prípade ktorých sa zistil neoprávnený pobyt, sa v roku 2021 zvýšil o 10 % (z 925 v roku 2020 na 1 020 v roku 2021). V roku 2021 predstavoval počet odopretí vstupu štátnym príslušníkom Čiernej Hory v členských štátoch 515 prípadov, čo je o 6 % viac ako v roku 2020 (485).

Počet rozhodnutí o návrate vydaných štátnym príslušníkom Čiernej Hory sa znížil o 1 % (490 v roku 2021 v porovnaní so 495 v roku 2020), pričom počet osôb, ktoré sa vrátili, sa znížil o 12 % (260 v roku 2021 v porovnaní s 295 v roku 2020).

2. Justičná spolupráca, verejný poriadok a bezpečnosť

V roku 2021 Čierna Hora pokračovala v prijímaní opatrení proti organizovanej trestnej činnosti (vrátane obchodovania s ľuďmi) a terorizmu. Vláda v decembri 2021 prijala stratégiu predchádzania a potlačovania terorizmu, prania špinavých peňazí a financovania terorizmu na roky 2022 – 2025, ako aj akčný plán na roky 2022 – 2023.

Členské štáty hovoria o celkovo dobrej spolupráci s Čiernou Horou v oblasti bezpečnosti. V roku 2021 Čierna Hora pokračovala v bilaterálnej spolupráci s viacerými členskými štátmi v oblasti verejného poriadku a bezpečnosti vrátane Nemecka a Švédska. Čierna Hora pokračovala aj v spolupráci s Europolom a Eurojustom. Okrem toho čiernohorská polícia pokračovala vo výmene informácií s Interpolom s cieľom identifikovať aktívne teroristické skupiny a prispieť k boju proti teroristickým hrozbám.

Spolupráca s Európskym monitorovacím centrom pre drogy a drogovú závislosť (EMCDDA) zaostáva. Čierna Hora by mala prijať kroky na obnovenie technickej spolupráce s uvedenou agentúrou s cieľom zlepšiť spoluprácu v oblasti informácií o drogách a začať diskusie o podpise pracovnej dohody.

V štvrtej správe v rámci mechanizmu pozastavenia oslobodenia od vízovej povinnosti uviedla Komisia tieto odporúčania:

a) konsolidovať výsledky v oblasti právoplatných odsúdení a konfiškácie majetku

Súčasný justičný informačný systém (PRIS) by sa mal vylepšiť implementáciou programu rozvoja IKT súdnictva na roky 2021 – 2023. Program je zameraný na zabezpečenie úplnej digitalizácie a tvorbu kompletných záznamov o všetkých právoplatných súdnych rozhodnutiach a umožnenie generovania presných a spoľahlivých štatistík. Očakáva, že systém bude realizovaný v celom rozsahu na všetkých súdoch do polovice roka 2023.

Čierna Hora pokračuje v dosahovaní lepších výsledkov v oblasti vyšetровaní, trestných stíhaní a právoplatných odsúdení v prípadoch veľkej korupcie, ale je tu priestor na zlepšenie.

Špeciálna štátna prokuratúra otvorila v roku 2021 vyšetřovania trestných činov veľkej korupcie v 15 prípadoch proti 70 fyzickým osobám a 19 právnickým osobám (v porovnaní s 8 prípadmi proti 35 fyzickým osobám a 8 právnickým osobám v roku 2020).

Je potrebné, aby Čierna Hora významne zlepšila svoj právny prístup a výsledky v oblasti finančných vyšetřovaní a konfiškácie majetku pochádzajúceho z trestných činov veľkej korupcie. V roku 2021 bol majetok dočasne zmrazený v troch prípadoch. Určitý úvodný pokrok sa dosiahol v oblasti využívania rozšírenej konfiškácie v korupčných prípadoch, pričom v jednom prípade aj s definitívnou konfiškáciou majetku, a zlepšilo sa aj chápanie významu začatia paralelných finančných vyšetřovaní.

V záujme zlepšenia reakcie trestnej justície na korupciu a veľkú korupciu je stále nutné zaoberať sa potrebou sankčnej politiky, ktorá by viac odrádzala a bola jednotnejšia. Dohody o vine a treste sa musia využívať mimoriadne opatrne, na správne účely a pri dodržaní všetkých potrebných záruk.

Výsledky v oblasti predchádzania korupcii sa naďalej zlepšovali. Agentúra na predchádzanie korupcii aj jej rada pracovali proaktívne a zintenzívnili osvetovú činnosť zameranú na verejnosť, médiá aj občiansku spoločnosť.

Dosiahol sa významný pokrok, pokiaľ ide o počet overených majetkových priznaní a uplatňovanie postupov dôkladného overovania touto agentúrou. V porovnaní s rokom 2020 sa v roku 2021 počet začatých správnych a priestupkových konaní zdvojnásobil. Napriek proaktívnemu prístupu agentúry pri vyšetřovaní a sankcionovaní porušení zákona o predchádzaní korupcii v súvislosti s majetkovými priznaniami a hrozieb pre verejný záujem je počet nedoriešených prípadov z predchádzajúcich rokov stále významný, najmä pokiaľ ide o významné kauzy.

V oblasti boja proti organizovanej trestnej činnosti pokračovala Čierna Hora vo zvyšovaní účinnosti vyšetřovaní trestných činov. Obnovilo sa komplexné využívanie osobitných vyšetřovacích opatrení. Legislatívnymi zmenami sa zaviedli záruky proti politickému vplyvu pri vymenúvaní a odvolávaní policajného riaditeľa. Bol vytvorený aj register konečných užívateľov výhod. Zlepšil sa administratívny rámec v oblasti strelných zbraní. V oblasti obchodovania s ľuďmi prebiehalo na súdoch viac konaní a bolo vynesených viac právoplatných odsúdení.

Niektorí kľúčoví členovia organizovaných zločineckých skupín boli zatknutí a počet záchytov drog bol opäť rekordný. Bol zriadený prvý spoločný vyšetřovací tím a počet právoplatných odsúdení v prípadoch organizovanej trestnej činnosti narastá.

Je však potrebné, aby krajina zlepšila svoje výsledky, pokiaľ ide o súdne rozhodnutia týkajúce sa pašovania tabaku a prania špinavých peňazí, využívanie finančných vyšetřovaní a kapacitu skonfiškovať príjmy z trestnej činnosti. Čierna Hora ešte musí vyriešiť viaceré horizontálne systémové nedostatky svojho systému trestnej justície vrátane spôsobu, akým prebiehajú súdne

konania v prípadoch organizovanej trestnej činnosti. To si bude vyžadovať prísnejšiu politiku ukladania trestov a revidovanie využívania dohôd o vine a treste v prípadoch organizovanej a závažnej trestnej činnosti.

b) posilniť spôsobilosť stíhať a rozhodovať v prípadoch prania špinavých peňazí

V oblasti prania špinavých peňazí musí Čierna Hora ešte zosúladiť svoje právne predpisy s piatou smernicou EÚ o boji proti praniu špinavých peňazí¹⁸ a vyriešiť niektoré realizačné problémy v súvislosti so skutočným vlastníctvom a dohľadom. Zákon o hazardných hrách treba ešte zosúladiť s *acquis* EÚ a medzinárodnými normami. V súčasnom zákone sú významné medzery, čím sa zvyšuje riziko prania špinavých peňazí a financovania terorizmu v tejto vysokorizikovej oblasti, keďže právne záruky proti vplyvu organizovanej trestnej činnosti vo vlastníckej štruktúre poskytovateľov hazardných hier sú nedostatočné.

Vo februári 2022 bol vytvorený register konečných užívateľov výhod, ktorý orgánom poskytuje informácie o fyzických osobách, ktoré sú konečnými vlastníkmi alebo majú kontrolu nad akciami v spoločnostiach alebo organizáciách zaregistrovaných v Čiernej Hore. Centrálna banka Čiernej hory vedie centrálny register účtov rezidentov, nevedie však register účtov nerezidentov, ktorý je kľúčovým nástrojom pri vyšetrovaniach týkajúcich sa nerezidentov. Problém neúplného pozemkového registra nebol vyriešený, čo brzdí efektívnosť finančných vyšetrovaní a konfiškácií majetku.

Počiatočné výsledky vyšetrovaní v oblasti prania špinavých peňazí sa ďalej zlepšovali, ale počet prípadov je stále obmedzený. V roku 2021 boli vynesené dva rozsudky súdu proti trom osobám, všetky na základe dohody o vine a treste.

c) dosiahnuť lepšie výsledky, pokiaľ ide o reakciu na organizovanú trestnú činnosť, a to aj vyriešením častého využívania dohôd o vine a treste

V prípadoch organizovanej trestnej činnosti sa v roku 2021 počet rozsudkov súdu a odsúdení naďalej zvyšoval, čo odráža neustály nárast počtu vyšetrovaní v posledných dvoch rokoch.

Ministerstvo spravodlivosti získalo podporu programovej kancelárie Rady Európy v Podgorici s cieľom analyzovať uplatňovanie dohôd o vine a treste, čím sa stanovili odporúčania týkajúce sa možných zmien zákona, ktoré sú potrebné. Tie využije pracovná skupina, ktorú zriadilo ministerstvo, na prípravu návrhu zmien Trestného poriadku.

d) pokračovať v ďalšom vykonávaní spoločného akčného plánu boja proti terorizmu na západnom Balkáne

Čierna Hora pokračovala vo vykonávaní bilaterálnej dohody v rámci spoločného akčného plánu boja proti terorizmu na západnom Balkáne. Národná bezpečnostná rada založila v júni 2021 úrad pre operačnú koordináciu inštitúcií, ktoré tvoria bezpečnostný spravodajský sektor. Krajina prijala aj rozhodnutie vymenovať národného koordinátora a členov národného medzirezortného tímu s cieľom ukončiť násilný extrémizmus, terorizmus, pranie špinavých peňazí a financovanie terorizmu.

¹⁸ Smernica Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2015/849 z 20. mája 2015 o predchádzaní využívaniu finančného systému na účely prania špinavých peňazí alebo financovania terorizmu, ktorou sa mení nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 648/2012 a zrušuje smernica Európskeho parlamentu a Rady 2005/60/ES a smernica Komisie 2006/70/ES (Ú. v. EÚ L 141, 5.6.2015, s. 73 – 117).

V apríli 2021 Čierna Hora prijala vykonávacie nariadenia k zákonu o určovaní a ochrane kritickéj infraštruktúry. V decembri 2021 bola prijatá nová stratégia na predchádzanie a potlačovanie terorizmu, prania špinavých peňazí a financovania terorizmu. V danom mesiaci vláda schválila aj zákon o spracúvaní údajov zo záznamov o cestujúcich v leteckej doprave, ktorého cieľom je predchádzať teroristickým trestným činom a závažným trestným činom a odhaľovať ich. Týmto zákonom sa v Čiernej Hore po prvýkrát upravuje systém záznamov o cestujúcich.

Čierna Hora pokračovala v spolupráci s Europolom a útvary boja proti terorizmu pokračuje vo výmene informácií s členskými štátmi, ostatnými krajinami západného Balkánu a s inými krajinami mimo EÚ, ktoré sú operačnými partnermi Europolu prostredníctvom komunikačného kanálu, ktorým je sieťová aplikácia na zabezpečenú výmenu informácií (SIENA).

e) čo najskôr účinným spôsobom postupne zrušiť schému občianstva pre investorov

Čierna Hora ešte nezrušila svoju schému občianstva pre investorov, a to aj napriek predtým oznámenému rozhodnutiu ukončiť ju v roku 2021. Práve naopak, v decembri 2021 sa čiernohorská vláda rozhodla predĺžiť platnosť tejto schémy až do konca roka 2022.

V roku 2021 Čierna Hora prijala 241 žiadostí od 807 osôb. Na základe toho bolo k decembru 2021 vydaných 264 čiernohorských pasov.

Komisia vyjadruje poľutovanie nad rozhodnutím predĺžiť platnosť schémy občianstva pre investorov a naďalej naliehavo vyzýva Čiernu Horu, aby ju čo najskôr ukončila. Rozhodnutie predĺžiť platnosť schémy vyvoláva veľké obavy EÚ v súvislosti s jej dohodou o bezvízovom styku s Čiernou Horou¹⁹. Komisia bude pokračovať v monitorovaní schémy dotedy, kým bude v prevádzke a kým sa budú ďalej spracúvať žiadosti. Toto monitorovanie je potrebné, keďže schéma občianstva pre investorov možno využiť na obídenie konania EÚ o udelení krátkodobého víza a dôkladného posúdenia individuálnych migračných a bezpečnostných rizík, ktoré toto konanie zahŕňa. Komisia zastáva názor, že ak takéto schémy predstavujú zvýšené riziko pre vnútornú bezpečnosť a verejný poriadok členských štátov, bezvízový režim možno pozastaviť²⁰.

3. Odporúčania pre Čiernu Horu

Čierna Hora prijala opatrenia na riešenie niektorých predchádzajúcich odporúčaní Komisie, najmä pokiaľ ide o boj proti praniu špinavých peňazí, boj proti terorizmu a boj proti korupcii a organizovanej trestnej činnosti. Čierna Hora však prijala aj opatrenia v rozpore s odporúčaniami, pokiaľ ide o jej vízovú politiku a schému občianstva pre investorov. Je potrebné vynaložiť ďalšie úsilie vo všetkých oblastiach vnútorných vecí a pozornosť treba venovať týmto oblastiam:

- a) prednostne zosúladiť vízovú politiku Čiernej Hory so zoznamom EÚ týkajúcim sa tretích krajín, od ktorých sa vyžadujú víza, najmä tých tretích krajín, ktoré pre EÚ predstavujú riziká nelegálnej migrácie alebo bezpečnostné riziká.
- b) okamžite ukončiť schému občianstva pre investorov;

¹⁹ Tieto riziká sa zdôraznili aj v odporúčaní Komisie z 28. marca 2022 o okamžitých krokoch v kontexte invázie Ruska na Ukrajinu v súvislosti so schémami občianstva pre investorov a schémami pobytu pre investorov [C(2022) 2028]. Okrem toho Európsky parlament v uznesení z 9. marca 2022 navrhol, aby sa ukončenie schém občianstva pre investorov zahrnilo do kritérií členstva v EÚ [2021/2026(INL)].

²⁰ V tejto súvislosti pozri rozhodnutie Rady (EÚ) 2022/366 z 3. marca 2022 o čiastočnom pozastavení vykonávania Dohody medzi Európskou úniou a Vanuatskou republikou o zrušení vízovej povinnosti pri krátkodobých pobytoch (Ú. v. EÚ L 69, 4.3.2022, s. 105).

- c) prispôbiť informačné kampane o bezvízovom režime príslušným profilom migrantov vrátane zraniteľných skupín, osôb, ktoré prekročili dĺžku oprávneného pobytu, a osôb, ktoré predložili neopodstatnené žiadosti o azyl;
- d) pokračovať v pokroku v oblasti predchádzania a boja proti organizovanej trestnej činnosti, korupcii a terorizmu: i) zintenzívnením účasti Čiernej Hory na platforme EMPACT; ii) dosahovaním ďalších solídnych výsledkov v prípadoch korupcie a organizovanej trestnej činnosti, ako aj pri zaisťovaní, konfiškácii a vymáhaní majetku pochádzajúceho z takejto trestnej činnosti; iii) posilnením spôsobilosti stíhať a rozhodovať v prípadoch prania špinavých peňazí a prijatím nového zákona o predchádzaní praniu špinavých peňazí a financovaniu terorizmu; iv) pokračovaním v ďalšom vykonávaní spoločného akčného plánu boja proti terorizmu na západnom Balkáne;
- e) prijať potrebné kroky na obnovenie technickej spolupráce s Európskym monitorovacím centrom pre drogy a drogovú závislosť.

IV. Severné Macedónsko

1. Migrácia, azyl a readmisia

1.1. Opatrenia prijaté v oblasti migrácie, azylu a spolupráce pri readmisii

V roku 2021 Severné Macedónsko pokračovalo v prijímaní opatrení v oblasti riadenia hraníc a migrácie, ako aj v oblasti azylu vrátane zlepšenia podmienok prijímania žiadateľov o azyl.

Členské štáty hovoria o dobrej spolupráci v oblasti riadenia hraníc, migrácie a azylu. Severné Macedónsko najmä pokračovalo v bilaterálnej spolupráci s členskými štátmi vrátane Nemecka, Francúzska, Chorvátska, Holandska a Poľska. Členské štáty takisto hovoria o veľmi dobrej spolupráci so Severným Macedónskom v oblasti návratov a readmisie, ako sa vyjadrili aj na zasadnutí spoločného readmisného výboru v júni 2022. Spolupráca s Agentúrou Európskej únie pre azyl pokračovala v rámci dohodnutého plánu na posilnenie kapacít v oblasti azylu a prijímania. Pokračovala aj spolupráca s Frontexom.

V štvrtej správe v rámci mechanizmu pozastavenia oslobodenia od vízovej povinnosti uviedla Komisia tieto odporúčania:

- a) ďalej zlepšiť registráciu migrantov systematickejšým spôsobom; prispôbiť informačné kampane o bezvízovom režime príslušným profilom migrantov vrátane zraniteľných skupín, osôb, ktoré prekročili dĺžku oprávneného pobytu, a osôb, ktoré predložili neopodstatnené žiadosti o azyl***

Severné Macedónsko pokračovalo v prijímaní opatrení na riešenie migračných problémov a zlepšenie registrácie migrantov. Severné Macedónsko pokračovalo vo vývoji národných systémov registrácie migrantov a zlepšovaní identifikácie a registrácie zmiešaných migračných tokov. Vykonávanie readmisnej dohody EÚ je uspokojivé.

Nadalej bol zabezpečený prístup ku konaniu o azyle. Celé konanie o azyle však môže trvať niekoľko rokov, čo nie je efektívne a zvyšuje to riziko ďalšieho pohybu. Stále je potrebné, aby Severné Macedónsko okrem iného riešilo posúdenia dôveryhodnosti, právne zdôvodnenie rozhodnutí

a individuálne posúdenie osobných pomerov žiadateľov správnym posúdením príslušných a aktualizovaných informácií o krajine pôvodu a uprednostnením zjavne opodstatnených prípadov. Hoci je to zaručené zákonom, pre ľudí s osobitnými potrebami nebol zavedený žiaden priaznivejší postup. Vykonávanie konania o azyle ešte nie je v súlade s *acquis* EÚ. Osoby, ktoré boli zaistené pri neoprávnenom prekročení hranice, sú naďalej svojvoľne zadržiavané v záchytnom centre pre cudzincov v obci Gazi Baba, aby sa zabezpečilo, že budú ako svedkovia vypovedať v súdnych konaniach proti prevádzkačom. Tento postup však nie je v súlade s medzinárodnými normami. Stále neexistujú žiadne účinné súdne kontroly, pokiaľ ide o praktiky zaistenia, a zaisteným migrantom sa neposkytuje právne poradenstvo ani pomoc, aby mali účinný prístup k spravodlivosti a opravným prostriedkom.

b) zabezpečiť ďalšie zosúladenie vízovej politiky Severného Macedónska so zoznamom EÚ týkajúcim sa tretích krajín, od ktorých sa vyžadujú víza, najmä tých tretích krajín, ktoré pre EÚ predstavujú riziká nelegálnej migrácie alebo bezpečnostné riziká

Severné Macedónsko v roku 2021 neprijalo opatrenia na ďalšie zosúladenie vízovej politiky krajiny s vízovou politikou EÚ. Štátni príslušníci viacerých tretích krajín vrátane Azerbajdžanu, Botswany, Kuby, Salvádoru a Turecka, ktorí potrebujú víza na vstup do EÚ, sú vo vzťahu k Severnému Macedónsku od vízovej povinnosti oslobodení. Malo by sa zabrániť akémukoľvek ďalšiemu odchýleniu sa od zoznamu EÚ týkajúceho sa tretích krajín, od ktorých sa vyžadujú víza. Severné Macedónsko by malo zabezpečiť pokrok pri zosúladzovaní svojej politiky so zoznamom EÚ, najmä pokiaľ ide o tie tretie krajiny, ktoré pre EÚ predstavujú riziká nelegálnej migrácie alebo bezpečnostné riziká. Bude to dôležitá téma pokračujúceho dialógu medzi EÚ a Severným Macedónskom. V kontexte mechanizmu pozastavenia oslobodenia od vízovej povinnosti a v súlade s článkom 8 nariadenia o vízach bude Komisia priebežne monitorovať a hodnotiť opatrenia Severného Macedónska zamerané na zosúladenie s vízovou politikou EÚ.

1.2. Monitorovanie trendov nelegálnej migrácie, žiadostí o medzinárodnú ochranu, návratov a readmisie

Počet žiadostí o medzinárodnú ochranu podaných štátnymi príslušníkmi Severného Macedónska v členských štátoch sa v roku 2021 zvýšil takmer štvornásobne (nárast o 293 %), pričom v roku 2021 bolo podaných 5 345 žiadostí v porovnaní s 1 360 žiadosťami v roku 2020. Miera uznaných žiadostí sa mierne znížila z 1,8 % v roku 2020 na 1,2 % v roku 2021.

V roku 2021 bolo na úrovni EÚ nahlásených celkovo 12 neoprávnených prekročení hranice štátnymi príslušníkmi Severného Macedónska, a to v porovnaní s 18 v roku 2020. Počet štátnych príslušníkov Severného Macedónska, v prípade ktorých sa zistil neoprávnený pobyt, zostal v roku 2021 relatívne stabilný, pričom počet neoprávnených pobytov v roku 2021 bol 6 305 v porovnaní so 6 270 v roku 2020 (zvýšenie o menej ako 1 %). Počet odopretí vstupu sa zvýšil o 20 %, a to z 2 415 odopretí vstupu v roku 2020 na 2 905 v roku 2021.

Minulý rok bol poznačený klesajúcim trendom počtu: i) rozhodnutí o návrate vydaných štátnym príslušníkom Severného Macedónska (2 200 v roku 2021 v porovnaní s 2 360 v roku 2020, t. j. pokles o 7 %); ii) navrátilcom (1 040 v roku 2021 v porovnaní s 1 510 v roku 2020, t. j. pokles o 31 %). Členské štáty však hovoria o dobrej spolupráci v oblasti návratov a readmisie.

2. Justičná spolupráca, verejný poriadok a bezpečnosť

Severné Macedónsko pokračovalo v prijímaní opatrení na boj proti organizovanej trestnej činnosti (vrátane nedovoleného obchodovania s drogami a obchodovania s ľuďmi), korupcii a praniu špinavých peňazí. Krajina pokračovala aj v boji proti terorizmu a financovaniu terorizmu, ako aj v predchádzaní radikalizácii v nadväznosti na vykonávanie spoločného akčného plánu boja proti terorizmu na západnom Balkáne.

Členské štáty, Europol a Eurojust hovoria o celkovo dobrej spolupráci so Severným Macedónskom v oblasti bezpečnosti. V roku 2021 Severné Macedónsko pokračovalo v bilaterálnej spolupráci s členskými štátmi vrátane Česka, Nemecka, Francúzska a Holandska.

V štvrtej správe v rámci mechanizmu pozastavenia oslobodenia od vízovej povinnosti uviedla Komisia tieto odporúčania:

a) zlepšenie výsledkov, pokiaľ ide o právoplatné odsúdenia v prípadoch veľkej korupcie, a to aj prostredníctvom ďalšieho konfiškovania majetku pochádzajúceho z trestnej činnosti

Severné Macedónsko pokračovalo vo vykonávaní reforiem v oblasti boja proti korupcii vrátane veľkej korupcie. V trestnom konaní by sa malo konfiškovať väčšie množstvo majetku pochádzajúceho z trestnej činnosti: v roku 2021 bol majetok skonfiškovaný len v štyroch prípadoch. Konfiškácia majetku pochádzajúceho z trestnej činnosti by sa mala stať strategickou prioritou v oblasti boja proti organizovanej trestnej činnosti, terorizmu a veľkej korupcii v krajine.

b) ďalšie posilnenie výsledkov vyšetrovaní, stíhaní a odsúdení za organizovanú trestnú činnosť a pranie špinavých peňazí

Severné Macedónsko dosiahlo pokrok v oblasti konsolidácie svojich výsledkov vyšetrovaní, stíhaní a odsúdení za organizovanú trestnú činnosť a pranie špinavých peňazí. Pokiaľ ide o pranie špinavých peňazí, v roku 2021 boli podané obžaloby proti deviatim fyzickým osobám, prvostupňové rozsudky boli vynesené v súvislosti so siedmimi osobami a druhostupňové rozsudky v súvislosti s dvoma osobami. V oblasti organizovanej trestnej činnosti bolo v roku 2021 začatých 17 vyšetrovaní proti 119 osobám. Zároveň boli podané obžaloby proti 55 osobám. Finančné vyšetrovania boli vedené v troch prípadoch. Konfiškácia majetku pochádzajúceho z trestnej činnosti sa nevyužíva dostatočne (len desať prípadov s prvostupňovými rozhodnutiami o konfiškácii majetku najmä s nízkou hodnotou, napr. autá, peniaze a mobilné telefóny).

Pokiaľ ide o boj proti praniu špinavých peňazí, Severné Macedónsko prijalo nové vnútroštátne hodnotenie rizík v júni 2021, ako aj akčný plán, ktorý sa má vykonať do roku 2024. Bol zriadený aj register konečných užívateľov výhod a naďalej je zriadený komplexný register bankových účtov.

c) zvyšovanie účasti na koordinovaných alebo spoločných vyšetrovaniach a trestných stíhaniach s krajinami v regióne a členskými štátmi

Severné Macedónsko zintenzívnilo svoju strategickú a operačnú spoluprácu s medzinárodnými partnermi účasťou na spoločných projektoch s Interpolom, Europolom, centrom SELEC, agentúrou CEPOL, Frontexom a OBSE. V rámci platformy EMPACT sa krajina zapojila aj do viacerých bilaterálnych aj multilaterálnych operácií (Spoločných akčných dní) a iných činností na zintenzívnenie výmeny operačných informácií s Interpolom, Europolom, centrom SELEC a členskými štátmi.

Krajina pokračovala vo vykonávaní národného plánu reintegrácie, resocializácie a rehabilitácie vracajúcich sa zahraničných teroristických bojovníkov a ich rodín. Je však potrebný ďalší pokrok na vytvorenie jednotného a komplexného prístupu k riešeniu tejto otázky.

d) plné využívanie národného koordinačného centra na boj proti organizovanej trestnej činnosti

Národné koordinačné centrum na boj proti organizovanej a závažnej trestnej činnosti je v prevádzke, je však potrebné zlepšiť jeho prevádzkovú kapacitu, keďže nie všetky orgány vyslali do centra svojich členov, čo obmedzuje jeho efektívnosť. Centrum prispelo k poskytovaniu údajov a uľahčovaniu výmeny informácií medzi zúčastnenými inštitúciami, čím podporilo ich úsilie v boji proti organizovanej a závažnej trestnej činnosti.

e) pokračovať v ďalšom vykonávaní spoločného akčného plánu boja proti terorizmu na západnom Balkáne

Severné Macedónsko dosiahlo významný pokrok pri vykonávaní bilaterálnej dohody v rámci spoločného akčného plánu boja proti terorizmu na západnom Balkáne a zmluvné strany sa dohodli na aktualizácii tejto dohody. Severné Macedónsko predložilo štvrtú predbežnú správu v marci 2022. Je potrebné vynaložiť ďalšie úsilie na vykonávanie zvyšných činností stanovených v dohode.

Národný výbor pre boj proti násilnému extrémizmu a terorizmu sa zapojil do projektov a seminárov na posilnenie regionálnej spolupráce v oblasti bezpečnosti a budovanie kapacít na riešenie výziev spojených s reintegráciou zahraničných teroristických bojovníkov a predchádzaním radikalizácii a násilnému extrémizmu. Severné Macedónsko zriadilo aj medziagentúrnu pracovnú skupinu a národný akčný tím na boj proti terorizmu. Krajina účinne spolupracovala a vymieňala si informácie s Europolom v oblasti boja proti terorizmu a dokončila vykonávanie opatrení zameraných na boj proti praniu špinavých peňazí a financovaniu terorizmu.

f) úplná realizácia nového modulu v prípade podozrivých transakcií, ktoré nahlásila finančná spravodajská jednotka (FIU), a dosahovanie dobrých výsledkov, pokiaľ ide o jeho používanie prokuratúrou

Finančná spravodajská jednotka (FIU) zaviedla IT systém správy vecí. Príslušné orgány (ako je ministerstvo vnútra, generálna prokuratúra, daňový úrad, úrad finančnej polície a colná správa) predkladajú FIU správy o podozrivých transakciách elektronicky. Ak sa v rámci spracúvania a analýzy týchto údajov odhalia podozrenia z prania špinavých peňazí, financovania terorizmu alebo inej trestnej činnosti, FIU podáva správu alebo oznámenie príslušným orgánom.

FIU v januári 2021 zriadila elektronický systém na monitorovanie výsledkov krokov prijatých príslušnými inštitúciami potom, ako im FIU podala správu alebo oznámenie. Okrem toho v záujme získania uceleného obrazu o efektívnosti a účinnosti systému vložila FIU každú správu alebo oznámenie, ktoré boli zaslané príslušným orgánom od začiatku roka 2017, do systému monitorovania vecí.

g) upustiť od umožnenia systematického získavania občianstva na základe osobitného hospodárskeho záujmu

Zákon o štátnom občianstve Severného Macedónska umožňuje získanie občianstva na základe osobitného hospodárskeho záujmu bez akýchkoľvek požiadaviek na predchádzajúci pobyt. K októbru 2021 získalo občianstvo na základe hospodárskeho záujmu 115 osôb, čo predstavuje nárast v porovnaní s rokom 2020 (do decembra 2020 získalo občianstvo na základe hospodárskeho záujmu 103 osôb). Vzhľadom na skutočnosť, že zákon o občianstve Severného Macedónska umožňuje získanie občianstva na základe osobitného hospodárskeho záujmu bez akýchkoľvek požiadaviek na predchádzajúci pobyt, ako aj vzhľadom na celkový počet žiadateľov a počet úspešných žiadateľov sa podrobne monitorujú migračné a bezpečnostné riziká, ktoré by to mohlo predstavovať pre EÚ. Komisia upozornila Severné Macedónsko na tieto riziká. Systematické

udeľovanie občianstva výmenou za investície je zdrojom veľkých obáv EÚ a môže mať vplyv na bezvízový režim, keďže ho možno využiť na obídenie konania o udelení krátkodobého víza a dôkladného posúdenia individuálnych migračných a bezpečnostných rizík, ktoré toto konanie zahŕňa. Komisia zastáva názor, že ak sa vykonávanie tohto zákona považuje za zvýšené riziko pre vnútornú bezpečnosť a verejný poriadok členských štátov, bezvízový režim možno pozastaviť²¹.

3. Odporúčania pre Severné Macedónsko

Severné Macedónsko prijalo opatrenia na splnenie predchádzajúcich odporúčaní Komisie. Je však potrebné vynaložiť ďalšie úsilie v oblasti riadenia migrácie, boja proti praniu špinavých peňazí, boja proti terorizmu, korupcii a organizovanej trestnej činnosti, ako aj v oblasti získavania občianstva na základe osobitného hospodárskeho záujmu. Konkrétne treba venovať ďalšiu pozornosť týmto oblastiam:

- a) prednostne zosúladiť vízovú politiku Severného Macedónska so zoznamom EÚ týkajúcim sa tretích krajín, od ktorých sa vyžadujú víza, najmä tých tretích krajín, ktoré pre EÚ predstavujú riziká nelegálnej migrácie alebo bezpečnostné riziká.
- b) prispôsobiť informačné kampane o bezvízovom režime príslušným profilom migrantov vrátane zraniteľných skupín, osôb, ktoré prekročili dĺžku oprávneného pobytu, a osôb, ktoré predložili neopodstatnené žiadosti o azyl;
- c) upustiť od umožnenia systematického získavania občianstva na základe osobitného hospodárskeho záujmu;
- d) prijať aktualizované stratégie na boj proti terorizmu, predchádzanie a boj proti násilnému extrémizmu a ďalej napredovať vo vykonávaní spoločného akčného plánu boja proti terorizmu na západnom Balkáne;
- e) pokračovať v úsilí v oblasti predchádzania a boja proti korupcii a organizovanej trestnej činnosti:
 - i) zlepšením výsledkov, pokiaľ ide o právoplatné odsúdenia v prípadoch veľkej korupcie, a to aj prostredníctvom konfiškácie majetku pochádzajúceho z trestnej činnosti; ii) ďalším zlepšovaním výsledkov vyšetrovaní, stíhaní a odsúdení za organizovanú trestnú činnosť a pranie špinavých peňazí; iii) účasťou na väčšom počte koordinovaných alebo spoločných vyšetrovaní a trestných stíhaní s krajinami v regióne a členskými štátmi; a iv) plným využívaním Národného koordináčneho centra na boj proti organizovanej a závažnej trestnej činnosti.

V. Srbsko

1. Migrácia, azyl a readmisia

1.1 Opatrenia prijaté v oblasti migrácie, azylu a spolupráce pri readmisii

V roku 2021 Srbsko pokračovalo v prijímaní opatrení v oblasti riadenia hraníc a migrácie, ako aj v oblasti azylu. Členské štáty vo všeobecnosti hovoria o dobrej spolupráci so Srbskom v oblasti migrácie a riadenia hraníc, ako aj v oblasti návratov a readmisie. Právny rámec na kontrolu hraníc je

²¹ V tejto súvislosti pozri rozhodnutie Rady (EÚ) 2022/366 z 3. marca 2022 o čiastočnom pozastavení vykonávania Dohody medzi Európskou úniou a Vanuatskou republikou o zrušení vízovej povinnosti pri krátkodobých pobytoch (Ú. v. EÚ L 69, 4.3.2022, s. 105).

do značnej miery harmonizovaný s *acquis* EÚ. Srbsko pokračovalo v účinnom vykonávaní stratégie integrovaného riadenia hraníc a jej akčného plánu, pričom silný migračný tlak na Srbsko pokračoval rovnako ako v ostatných krajinách západného Balkánu. Krajina pokračovala vo vykonávaní plánu na posilnenie azylu a prijímania v súlade s dohodou uzavretou s Agentúrou Európskej únie pre azyl.

Na mnohých úrovniach prebiehala pravidelná spolupráca s Europolom s cieľom bojovať proti prevádzkačstvu migrantov. Srbsko sa zúčastnilo na viacerých medzinárodných operáciách zameraných na boj proti nelegálnej migrácii a obchodovaniu s ľuďmi. Krajina vykonáva aj stratégiu na predchádzanie obchodovaniu s ľuďmi a jeho ukončenie na roky 2017 – 2022, ktorá sa zameriava na ochranu žien a detí. Srbské orgány pokračovali v posilňovaní svojich kapacít na ubytovanie a starostlivosť o migrantov v osobitnom kontexte pandémie COVID-19.

Dohoda o štatúte medzi Frontexom a Srbskom²² nadobudla platnosť 1. mája 2021. Styčný dôstojník Frontexu sa nachádza v Belehrade (s regionálnym mandátom pre Srbsko, Bosnu a Hercegovinu a Čiernu Horu). Spoločná operácia Frontexu a Srbska bola spustená 16. júna 2021 s cieľom kontrolovať nelegálne prisťahovalectvo, bojovať proti cezhraničnej trestnej činnosti a posilniť spoluprácu v oblasti presadzovania práva. Spoločná operácia na rok 2022 prebieha.

Jeden členský štát poukázal na významný problém v oblasti readmisie z dôvodu rozdielného výkladu bilaterálnej dohody. Rokovania s cieľom vyriešiť tento problém prebiehajú. Iný členský štát informoval o spolupráci v oblasti boja proti používaniu falošných/pozmenených cestovných dokladov. A ďalší členský štát okrem toho uviedol, že boli rozbité tri srbské siete nelegálneho prisťahovalectva.

V štvrtej správe v rámci mechanizmu pozastavenia oslobodenia od vízovej povinnosti uviedla Komisia tieto odporúčania:

a) prijať schengenský akčný plán a zabezpečiť dostatočnú účasť všetkých príslušných inštitúcií na vládnej úrovni

Twinningový projekt Vypracovanie schengenského akčného plánu (IPA 2014) sa začal vykonávať v októbri 2018. Maďarsko a Litva boli externými partnermi srbského ministerstva vnútra. V rámci projektu sa hodnotil srbský právny rámec a jeho súlad so schengenským *acquis*. Projekt prispel k zosúladeniu vnútroštátnych právnych predpisov so schengenským *acquis*. Výsledkom bol dokument, ktorý možno použiť na finalizáciu návrhu akčného plánu pripojenia sa k schengenskému priestoru. Tento projekt sa ukončil v decembri 2021.

b) vypracovať a prijať novú stratégiu integrovaného riadenia hraníc a akčný plán v súlade s novými koncepciami integrovaného riadenia hraníc

Dňa 19. augusta 2021 bola zriadená osobitná pracovná skupina poverená vypracovaním stratégie integrovaného riadenia hraníc v Srbskej republike na roky 2022 – 2027. Momentálne prebieha prijatie stratégie a akčného plánu.

c) prispôbiť informačné kampane o bezvízovom režime príslušným profilom migrantov vrátane zraniteľných skupín, osôb, ktoré prekročili dĺžku oprávneného pobytu, a osôb, ktoré predložili neopodstatnené žiadosti o azyl

²² Dohoda o štatúte medzi Európskou úniou a Srbskou republikou týkajúca sa činností vykonávaných Európskou agentúrou pre pohraničnú a pobrežnú stráž v Srbskej republike.

V roku 2021 sa financovalo 34 programov na zvýšenie informovanosti utečencov, vnútorne vysídlených osôb a navrátilcov o bezvízovom režime, ako aj o ich sociálnej integrácii a dostupných mechanizmoch na uplatňovanie ich práv. Vláda poskytla miestnym orgánom finančné prostriedky na riešenie potrieb navrátilcov. Ministerstvo vnútra vykonáva stratégiu na reintegráciu navrátilcov a stratégiu sociálneho začlenenia rómskych mužov a žien v Srbskej republike na roky 2016 – 2025.

d) zabezpečiť ďalšie zosúladenie vízovej politiky Srbska so zoznamom EÚ týkajúcim sa tretích krajín, od ktorých sa vyžadujú víza, najmä tých tretích krajín, ktoré pre EÚ predstavujú riziká nelegálnej migrácie alebo bezpečnostné riziká

Vízová politika Srbska nie je zosúladená so zoznamom tretích krajín, ktorých štátni príslušníci podliehajú vízovej povinnosti pri krátkodobých pobytoch v EÚ. Štátni príslušníci týchto krajín, ktoré sú na zozname EÚ týkajúcom sa krajín, od ktorých sa vyžadujú víza, majú so Srbskom bezvízový styk: Arménsko, Azerbajdžan, Bahrajn, Bielorusko, Bolívia, Čína, Guinea Bissau, India, Indonézia, Jamajka, Katar, Kazachstan, Kirgizsko, Kuba, Kuvajt, Mongolsko, Omán, Rusko, Surinam a Turecko.

Nedostatočné zosúladenie s vízovou politikou EÚ je čoraz častejšie príčinou tokov nelegálnej migrácie na západobalkánskej migračnej trase, má negatívny vplyv na vykonávanie srbského systému riadenia migrácie a hraníc, a malo by sa preto prednostne riešiť. Údaje za prvé mesiace roku 2022 naznačujú, že najmä štátni príslušníci Burundi, Tuniska, Indie, Kuby a Turecka pokračovali zo Srbska v neregulárnej ceste do členských štátov po západobalkánskej migračnej trase. Vízová politika tretích krajín môže podstatným spôsobom ovplyvniť toky nelegálnej migrácie do EÚ. Zosúladenie vízovej politiky s vízovou politikou EÚ teda prispieva k dobrému fungovaniu bezvízového režimu týchto partnerov s EÚ. 20. októbra 2022 Srbsko informovalo Komisiu, že prijalo rozhodnutie, ktorým zavádza vízovú povinnosť pre štátnych príslušníkov Burundi²³ a Tuniska²⁴, v súlade so záväzkami Srbska voči Komisii na najvyššej politickej úrovni. Srbsko sa zaviazalo, že bude pokračovať v zosúladňovaní so zoznamom tretích krajín, ktorých štátni príslušníci podliehajú vízovej povinnosti pri krátkodobých pobytoch v EÚ, najmä zavedením vízovej povinnosti pre štátnych príslušníkov Indie do konca roka 2022. Komisia očakáva ďalšie zosúladenie vízovej politiky v súlade s týmito záväzkami a uvíta podrobnejšie informácie od Srbska o plánovaných krokoch a ich účinnom vykonávaní. V kontexte mechanizmu pozastavenia oslobodenia od vízovej povinnosti a v súlade s článkom 8 nariadenia o vízach bude Komisia priebežne monitorovať a hodnotiť opatrenia Srbska zamerané na zosúladenie s vízovou politikou EÚ.

1.2 Monitorovanie trendov nelegálnej migrácie, žiadostí o medzinárodnú ochranu, návratov a readmisie

V roku 2021 podali srbskí štátni príslušníci v členských štátoch 3 390 žiadostí o medzinárodnú ochranu, čo predstavuje nárast o 22 % v porovnaní s rokom 2020 (2 780). Miera uznaných žiadostí sa zvýšila zo 4 % v roku 2020 na 6 % v roku 2021.

Neoprávnené prekročenia vonkajších hraníc EÚ štátnymi príslušníkmi Srbska sa zvýšili o 28 % z 21 v roku 2020 na 37 v roku 2021. Počet srbských štátnych príslušníkov, v prípade ktorých sa zistilo, že sa neoprávnene zdržiavajú v členských štátoch, sa znížil o 12 %, pričom v roku 2021 ich bolo 14 430

²³ Rozhodnutie nadobudlo účinnosť 22. októbra 2022.

²⁴ Rozhodnutie nadobudlo účinnosť 20. novembra 2022.

v porovnaní so 16 355 v roku 2020. Po stabilnom poklese zaznamenanom od roku 2018 sa však počet srbských štátnych príslušníkov, ktorým bol odopretý vstup, zvýšil v roku 2021 o 15 % (8 265 v roku 2021 v porovnaní so 7 210 v roku 2020).

Počet rozhodnutí o návrate vydaných srbským štátnym príslušníkom (5 650 v roku 2021 v porovnaní so 6 265 v roku 2020) a počet osôb, ktoré sa vrátili (3 020 v roku 2021 v porovnaní s 3 540 v roku 2020), sa v roku 2021 v porovnaní s rokom 2020 znížil o 10 % a 15 %. Frontex hlási celkovo dobré skúsenosti s činnosťami súvisiacimi s návratom vykonávanými v Srbsku.

2. Justičná spolupráca, verejný poriadok a bezpečnosť

Srbsko pokračovalo vo vykonávaní svojich opatrení v oblasti boja proti organizovanej trestnej činnosti (vrátane obchodovania s drogami a ľuďmi), boja proti terorizmu, predchádzania korupcii a posilňovania justičnej spolupráce v trestných veciach. Členské štáty hovoria o celkovo dobrej spolupráci so Srbskom v oblasti bezpečnosti. Srbsko pokračovalo v spolupráci s Europolom a Eurojustom a podieľalo sa na spoločných činnostiach s niekoľkými členskými štátmi. Zabezpečený komunikačný kanál SIENA je v prevádzke a pravidelne sa používa. Spolupráca medzi Srbskom a agentúrou CEPOL funguje dobre.

Prvá fáza ústavnej reformy zameraná na posilnenie nezávislosti súdnictva bola úspešne ukončená vo februári 2021 uverejnením ústavných zmien parlamentom. Vykonávacie právne predpisy, ktoré sa majú prijať do februára 2023, budú dôležité pre posilnenie záruk pred možným politickým vplyvom na súdnictvo.

V roku 2021 Srbsko zintenzívnilo operácie v oblasti boja proti organizovanej trestnej činnosti potom, ako v roku 2020 obmedzilo tieto činnosti v dôsledku pandémie COVID-19. Mimoriadne úsilie sa vynaložilo v boji proti pašovaniu drog a nezákonnej výrobe a obchodovaniu so zbraňami. V spolupráci s Europolom sa realizovali mnohé operačné činnosti. Srbská polícia sa takisto zapojila do mnohých analytických projektov platformy EMPACT. Srbsko informovalo o mimoriadne úzkej spolupráci s jedným členským štátom s cieľom zlepšiť medzinárodnú spoluprácu v oblasti konfiškácií majetku pochádzajúceho z trestnej činnosti. V druhej polovici roka 2021 sa začali predbežné práce na zmene Trestného zákona so zameraním na organizovanú trestnú činnosť, najmä na predchádzanie nezákonnej výroby a pašovaniu zbraní.

Stále však pretrvávajú niekoľko významných problémov. Zločinecké siete s pôvodom v Srbsku alebo väzbami na Srbsko sú v EÚ stále aktívne. Ich trestná činnosť je rôzna a zahŕňa organizovanú majetkovú trestnú činnosť (vlámania, trestné činy súvisiace s motorovými vozidlami, lúpeže), prevádzachstvo migrantov, trestnú činnosť závislú od počítača, podvody pri bezhotovostných platbách, výrobu a nezákonné pašovanie tabakových výrobkov a obchodovanie s nimi, ako aj obchodovanie s drogami (najmä obchodovanie s kokaínom a heroínom)²⁵. Srbsko je dôležitou tranzitnou krajinou v súvislosti s prevádzachstvom migrantov na západobalkánskej migračnej trase, takže srbskí prevádzachi sú aktívne zapojení do prepravy neregulárnych migrantov cez tento región. Srbské siete obchodovania s ľuďmi vo viacerých členských štátoch vykorisťujú obeť vrátane maloletých, a to najmä na účely pracovného vykorisťovania a nútenej trestnej činnosti. V oblasti boja proti terorizmu považuje Srbsko návrat zahraničných teroristických bojovníkov za svoje najväčšie bezpečnostné riziko.

²⁵ Príspevky členských štátov do hodnotenia hrozieb závažnej a organizovanej trestnej činnosti v EÚ z roku 2021.

V štvrtej správe v rámci mechanizmu pozastavenia oslobodenia od vízovej povinnosti uviedla Komisia tieto odporúčania:

a) zlepšenie výsledkov v oblasti vyšetrovaní, obžalôb a právoplatných odsúdení v prípadoch veľkej korupcie vrátane zaistenia a konfiškácie majetku pochádzajúceho z trestnej činnosti

Srbsko uskutočnilo zmeny s cieľom zlepšiť meranie svojich výsledkov v oblasti vyšetrovaní, trestných stíhaní a právoplatných odsúdení v prípadoch veľkej korupcie vrátane zaistenia a konfiškácie majetku pochádzajúceho z trestnej činnosti.

Pokiaľ ide o prípady veľkej korupcie, v roku 2021 sa v porovnaní s rokom 2020 mierne zvýšil počet obžalôb a právoplatných odsúdení.

Na základe obžalôb podaných prokuratúrou pre organizovanú trestnú činnosť vydali súdy v roku 2021 prvostupňové rozsudky voči desiatim osobám (v porovnaní s 22 v roku 2020). Právoplatné odsúdenia boli vznesené voči 19 osobám (v porovnaní s 11 v roku 2020). Prokuratúra pre organizovanú trestnú činnosť nariadila vyšetrovania proti 22 osobám a podala 22 obžalôb (v porovnaní s 19 v roku 2020). Rovnako ako v roku 2020 nedošlo k definitívnej konfiškácii majetku (v porovnaní s troma prípadmi v roku 2019). Srbsko ešte musí dosiahnuť presvedčivé výsledky v oblasti konfiškácie majetku v korupčných prípadoch.

Na osobitné útvary boja proti korupcii na vyššej prokuratúre bolo v roku 2021 podaných 3 035 trestných oznámení (v porovnaní s 2 936 oznámeniami v roku 2020). Tieto útvary nariadili 270 vyšetrovaní a začali paralelné finančné vyšetrovania voči 67 osobám (v porovnaní s 23 v roku 2020). Spolu bolo podaných 540 obžalôb (470 v roku 2020). Na základe obžalôb podaných týmito útvarmi vyniesli súdy rozsudky proti 271 osobám na prvom stupni (230 v roku 2020). Právoplatné odsúdenia boli vznesené voči 255 osobám (v porovnaní s 195 v roku 2020).

V roku 2021 prokuratúry so všeobecnou právomocou (nie osobitné útvary) vydali 29 príkazov na vyšetrovanie korupčných a hospodárskych trestných činov (22 v roku 2020) a podali menej obžalôb ako v roku 2020 z dôvodu postupného presunu prípadov na osobitné útvary (63 obžalôb v roku 2021 v porovnaní so 136 v roku 2020). Súdy odsúdili 132 osôb na prvom stupni a 80 osôb na poslednom stupni. Definitívna konfiškácia majetku nastala len v jednom prípade (v porovnaní s tromi v roku 2020).

b) Prijatie novej protikorupčnej stratégie, ktorá by sa opierala o dôveryhodný a realistický akčný plán, ako aj o účinný koordinačný mechanizmus

Vzhľadom na to, že uplynula platnosť národnej protikorupčnej stratégie na roky 2013 – 2018, musí Srbsko prijať a začať vykonávať novú stratégiu, ktorá by sa opierala o realistický akčný plán a účinný koordinačný mechanizmus. Tvorba tejto novej stratégie a akčného plánu však stále prebieha.

V prípade sektorov, v ktorých obzvlášť hrozí výskyt korupcie, Srbsko v septembri 2021 prijalo operačný plán na predchádzanie korupcii v oblastiach osobitného rizika.

Napokon ministerstvo školstva prijalo osobitný operačný plán na boj proti korupcii v oblasti vzdelávania v októbri 2021 a ministerstvo zdravotníctva prijalo plán na boj proti korupcii v sektore zdravotníctva v decembri 2021. Oba plány sa majú vykonať v roku 2022.

c) ďalšie napredovanie vo vykonávaní spoločného akčného plánu boja proti terorizmu na západnom Balkáne

V súlade s cieľom č. 1 spoločného akčného plánu vláda v decembri 2021 vymenovala ministra vnútra za národného koordinátora pre predchádzanie a boj proti terorizmu. V krajine existuje národný koordinačný orgán, ktorý je poverený koordináciou predchádzania a boja proti terorizmu.

V súlade s cieľom č. 2 pokračovala vláda vo vykonávaní akčného plánu na identifikáciu vracajúcich sa teroristických bojovníkov so srbským občianstvom pri prechode štátnej hranice.

d) zvýšenie úsilia pri predchádzaní všetkým formám radikalizácie vedúcej k násilnému extrémizmu a terorizmu vrátane násilného pravicového extrémizmu

Srbsko vynakladá ďalšie úsilie v tejto oblasti. V roku 2021 sa intenzívne využívala platforma SIENA. V období od apríla do mája 2021 sa Srbsko spolu s Europolom zacieleno na extrémistický obsah na internete. Česko spomenulo spoluprácu so Srbskom v oblasti boja proti falošným správam s cieľom posilniť schopnosť novinárov a volebných pozorovateľov čeliť dezinformáciám a propagande.

3. Odporúčania pre Srbsko

Srbsko prijalo opatrenia na splnenie predchádzajúcich odporúčaní Komisie. Je však potrebné vynaložiť ďalšie úsilie v oblasti vízovej politiky, riadenia hraníc, boja proti korupcii a organizovanej trestnej činnosti, ako aj v oblasti predchádzania a boja proti všetkým formám násilného extrémizmu. Konkrétne treba venovať ďalšiu pozornosť týmto oblastiam:

- a) prijať novú stratégiu integrovaného riadenia hraníc a akčný plán v súlade s novými koncepciami integrovaného riadenia hraníc;
- b) pokračovať v plnení prijatých záväzkov na najvyššej politickej úrovni a prednostne zosúladiť vízovú politiku Srbska so zoznamom EÚ týkajúcim sa tretích krajín, od ktorých sa vyžadujú víza, najmä tých tretích krajín, ktoré pre EÚ predstavujú riziká nelegálnej migrácie alebo bezpečnostné riziká;
- c) prijať novú protikorupčnú stratégiu, po ktorej by nasledoval dôveryhodný a realistický akčný plán;
- d) zlepšiť výsledky v oblasti boja proti organizovanej trestnej činnosti vrátane obchodovania s drogami, prania špinavých peňazí, konfiškácie majetku pochádzajúceho z trestnej činnosti a vykorisťovania migrantov v členských štátoch;
- e) pokračovať vo vykonávaní bilaterálnej dohody v rámci spoločného akčného plánu boja proti terorizmu na západnom Balkáne, najmä pokiaľ ide o boj proti financovaniu terorizmu (cieľ č. 4) a ochranu kritickej infraštruktúry (cieľ č. 5); prijať novú stratégiu a akčný plán na boj proti terorizmu a predchádzanie násilnému extrémizmu so zahrnutím všetkých foriem radikalizácie a násilného extrémizmu (bez ohľadu na ich politické, náboženské alebo etnicky-nacionalistické základné príčiny) v súlade s politikami EÚ.

VI. Gruzínsko

1. Migrácia, azyl a readmisia

1.1. Opatrenia prijaté na zabezpečenie nepretržitého plnenia kritérií na liberalizáciu vízového režimu

Členské štáty potvrdili pokračovanie dobrej spolupráce s gruzínskymi orgánmi v oblasti návratov a readmisie. Zavedený systém správy prípadov readmisie sa počas pandémie ukázal byť obzvlášť užitočný. Úsilie zjednodušiť profesijnú a sociálnu reintegráciu navrátilcov pokračovalo prostredníctvom štátneho programu pre reintegráciu.

Revidovaná pracovná dohoda medzi Frontexom a Gruzínskom bola podpísaná 11. februára 2021²⁶. Prostredníctvom rozvinutejšej spolupráce s Frontexom sa Gruzínsko zapája do spoločných operácií a hromadných návratových operácií. Na gruzínske medzinárodné letiská boli vyslaní ďalší príslušníci Frontexu a gruzínski policajní dôstojníci boli nasadení na letiská v daných členských štátoch.

Gruzínsko uplatňuje novú migračnú stratégiu na roky 2021 – 2030 a súvisiaci akčný plán na rok 2022. V roku 2021 sa krajina stala pozorovateľom v Európskej migračnej sieti. V auguste 2021 bol prijatý nový akčný plán na zníženie počtu osôb bez štátnej príslušnosti.

Platnosť poslednej stratégie integrovaného riadenia hraníc a príslušného akčného plánu skončila v roku 2018. Nová stratégia a plán ešte neboli schválené: nový termín očakávaného schválenia je jeseň 2022. Pokračovalo úsilie o posilnenie bezpečnosti a zabezpečenia hraníc prostredníctvom novej infraštruktúry a dodatočného vybavenia vrátane posilnenia pozemných, leteckých a námorných kapacít.

Gruzínsko pravidelne spolupracuje s Europolom na operačnej aj analytickej úrovni, a to aj v oblasti prevádzachstva migrantov. S cieľom zamerať sa na zločinecké siete zapojené do tejto činnosti krajina spolupracuje na bilaterálnej úrovni s členskými štátmi, a to aj prostredníctvom rozsiahlej siete policajných atašé.

Gruzínsko oznámilo, že si s Interpolom vymieňa informácie o stratených a odcudzených cestovných pasoch. Nebiometrické pasy sa úplne zrušia do 31. decembra 2024, keď sa skončí platnosť všetkých nebiometrických dokladov. Do 1. januára 2022 bol celkový zvyšný počet platných nebiometrických pasov 12 371.

Jeden členský štát oznámil spoluprácu s Gruzínskom v oblasti boja proti podvodom v oblasti dokladov. S iným členským štátom bola podpísaná bilaterálna dohoda o spolupráci v boji proti nelegálnej migrácii.

1.2. Opatrenia prijaté na splnenie odporúčaní týkajúcich sa migrácie uvedených v štvrtej správe v rámci mechanizmu pozastavenia oslobodenia od vízovej povinnosti

a) nad'alej aktívne riešiť otázku neopodstatnených žiadostí o azyl v členských štátoch, prispôbiť informačné kampane o bezvízovom režime príslušným profilom migrantov vrátane zraniteľných skupín, osôb, ktoré prekročili dĺžku oprávneného pobytu, a osôb, ktoré predložili neopodstatnené žiadosti o azyl

²⁶ <https://frontex.europa.eu/media-centre/news/news-release/frontex-renews-working-arrangement-with-georgia-e0212v#:~:text=Under%20the%20revised%20arrangement%2C%20Frontex,of%20border%20management%20and%20return.>

Gruzínsko vynaložilo významné úsilie na riešenie neopodstatnených žiadostí o azyl predložených v členských štátoch. Od 1. januára 2021 sa 2 202 občanom zabránilo opustiť krajinu na základe právnych predpisov, ktoré orgánom povoľujú zabrániť odchodu do členských štátov, ak nie sú splnené základné podmienky (finančné prostriedky potrebné na pokrytie nákladov spojených s pobytom atď.). Ľudia, ktorí pomáhajú gruzínskym občanom, ktorí sa zdržiavajú v zahraničí nelegálne, môžu byť stíhaní, hoci orgány uznávajú, že je zložité vykonávať tieto postupy.

Gruzínsko uskutočnilo aj ciele kampane na zvyšovanie informovanosti/povedomia o podmienkach cestovania a pobytu v EÚ.

b) zabezpečiť d'alšie zosúladenie vízovej politiky Gruzínska zoznamom EÚ týkajúcim sa tretích krajín, od ktorých sa vyžadujú víza, najmä tých tretích krajín, ktoré pre EÚ predstavujú riziká nelegálnej migrácie alebo bezpečnostné riziká

Vízová politika Gruzínska nie je zosúladená so zoznamom tretích krajín, ktorých štátni príslušníci podliehajú vízovej povinnosti pri krátkodobých pobytoch v EÚ. Tieto krajiny, ktoré sú na zozname EÚ týkajúcom sa krajín, od ktorých sa vyžadujú víza, majú bezvízový styk s Gruzínskom: Ekvádor, Irán, Jordánsko, Južná Afrika, Katar, Kazachstan, Kirgizsko, Kuvajt, Libanon, Omán, Rusko, Salvádor, Saudská Arábia, Tadžikistan, Thajsko, Turecko, Turkménsko a Uzbekistan. Gruzínsko v roku 2021 nedosiahlo žiaden pokrok v tejto otázke.

1.3. Monitorovanie trendov nelegálnej migrácie, žiadostí o medzinárodnú ochranu, návratov a readmisie

V roku 2021 sa počet žiadostí o medzinárodnú ochranu v členských štátoch zvýšil o 69 % v porovnaní s rokom 2020, pričom 14 600 žiadostí bolo podaných v roku 2021 a 8 650 v roku 2020. Miera uznaných žiadostí sa mierne znížila zo 4,3 % v roku 2020 na 4,9 % v roku 2021.

V roku 2021 štátni príslušníci Gruzínska neoprávnene prekročili hranice členských štátov v 30 prípadoch, čo je rovnaký počet ako v roku 2020. V roku 2021 sa počet gruzínskych štátnych príslušníkov, v prípade ktorých sa zistilo, že sa neoprávnene zdržiavajú v členských štátoch, zvýšil o 28 %, pričom v roku 2021 ich bolo 13 000 v porovnaní s 10 165 v roku 2020. V súlade s rovnakým rastúcim trendom sa počet odopretí vstupu vydaných gruzínskym štátnym príslušníkom zvýšil o 50 % z 2 065 v roku 2020 na 3 105 v roku 2021.

Počet rozhodnutí o návrate vydaných štátnym príslušníkom Gruzínska sa v roku 2021 znížil o 13 % (10 595 v roku 2021 v porovnaní s 12 120 v roku 2020), rovnako ako počet osôb, ktoré sa vrátili (5 495 v roku 2021 v porovnaní so 6 330 v roku 2020). Frontex však hlási uspokojivé vykonávanie readmisnej dohody EÚ v roku 2021. Niekoľko členských štátov uvádza dobrú spoluprácu s Gruzínskom, najmä pokiaľ ide o využívanie návratových letov.

2. Justičná spolupráca, verejný poriadok a bezpečnosť

2.1. Opatrenia prijaté na zabezpečenie nepretržitého plnenia kritérií

Členské štáty hovoria o celkovo dobrej spolupráci s Gruzínskom v oblasti bezpečnosti. Gruzínsko pokračovalo v spolupráci s Europolom a Eurojustom a podieľalo sa na spoločných činnostiach s niekoľkými členskými štátmi. Krajina pravidelne spolupracovala s úradmi EÚ na vymáhanie majetku a žiadosti vykonávala načas.

Gruzínsko pokračovalo v boji proti korupcii: v roku 2021 bolo 197 osôb trestne stíhaných a 117 osôb odsúdených vrátane siedmich vysokopostavených úradníkov. Značné úsilie sa vynaložilo na odbornú

prípravu špecializovaných prokurátorov a finančných vyšetrovateľov so zameraním na techniky sledovania majetku a postupy zmrazenia a konfiškácie majetku. Zodpovednosť za koordinovanie boja proti korupcii bola 16. marca 2021 prenesená z ministerstva vnútra na vládu, čím sa predseda vlády stal priamym orgánom dohľadu nad celou touto politikou. Skupina štátov proti korupcii (GRECO) uverejnila v apríli 2021 správu, ktorá potvrdzuje, že Gruzínsko vo veľkej miere realizovalo jej odporúčania v oblasti boja proti korupcii vydané v roku 2017.

Gruzínsko pokračovalo v boji proti organizovanej trestnej činnosti v rámci národnej stratégie boja proti organizovanej trestnej činnosti na roky 2021 – 2024 a príslušného akčného plánu na roky 2021 – 2022. Vynaložilo sa najmä úsilie na boj proti počítačovej kriminalite, obchodovaniu s drogami a schémam prania špinavých peňazí používaným v rámci organizovanej trestnej činnosti. Tieto činnosti zahŕňali častú medzinárodnú spoluprácu. Gruzínsko dokončilo uplatňovanie predchádzajúcej národnej stratégie týkajúcej sa škodlivého užívania drog a jej akčného plánu na roky 2021 – 2022. Prijatie novej stratégie na roky 2022 – 2026 a akčného plánu na roky 2022 – 2023 je naplánované na rok 2022. V súčasnosti sa vykonáva národná stratégia na predchádzanie zneužívaniu drog na roky 2021 – 2026. Stratégia policajnej práce založenej na spravodajských informáciách na roky 2021 – 2025 bola prijatá 11. júla 2021. V roku 2021 pokračovalo budovanie kapacít na odbornú prípravu ďalších špecialistov na boj proti praniu špinavých peňazí.

Gruzínsko sa aktívne zapája do projektu s názvom Boj proti organizovanej trestnej činnosti v regióne Východného partnerstva, ktorý vykonáva Europol. Spolupráca s agentúrou CEPOL bola naďalej intenzívna, najmä v oblasti zintenzívnenia programu výmeny: mnohí gruzínski bezpečnostní a policajní úradníci využili stáže v príslušných inštitúciách členských štátov.

Gruzínsko vykonáva národnú stratégiu a akčný plán na boj proti terorizmu. Krajina je zapojená do medzinárodného úsilia zameraného na boj proti terorizmu a je aktívnym členom globálnej koalície proti Dá'iš. Gruzínsko má zavedený komplexný právny rámec na kriminalizáciu financovania terorizmu.

Gruzínske organizované zločinecké siete napriek tomu stále patria medzi najaktívnejšie v celej EÚ v oblasti organizovanej majetkovej trestnej činnosti vrátane vlámaní, krádeží vozidiel a ich príslušenstva a organizovaných krádeží v obchodoch. Gruzínske zločinecké siete sú takisto naďalej zapojené do prevádzkystva neregulárnych migrantov z Turecka do EÚ.

Parlament 30. decembra 2021 v zrýchlenom konaní prijal balík právnych predpisov, na základe ktorého bola zrušená služba štátneho inšpektora, ktorá využívala podporu EÚ. Štátny inšpektor bol prepustený bez uplatnenia štandardného postupu. To vzbudilo obavy, pokiaľ ide o zachovanie nezávislosti gruzínskeho úradu na ochranu údajov, ktorá je kritériom na liberalizáciu vízového režimu. Namiesto služby štátneho inšpektora a funkcie štátneho inšpektora boli zriadené dve samostatné inštitúcie: špeciálna vyšetrovacia služba a služba ochrany osobných údajov.

2.2. Opatrenia prijaté na splnenie odporúčaní uvedených v štvrtej správe v rámci mechanizmu pozastavenia oslobodenia od vízovej povinnosti

a) zlepšiť efektívnosť inštitúcií na boj proti korupcii a orgánov presadzovania práva v snahe lepšie riešiť prípady veľkej korupcie; zabezpečiť, aby sa všetky takéto prípady vyšetrili

Koordinácia boja proti korupcii bola 16. marca 2021 prenesená z ministerstva spravodlivosti na správny úrad vlády (AOG), ktorý je podriadený priamo predsedovi vlády. V rámci úradu AOG bol 9. júna 2021 zriadený protikorupčný sekretariát na účely vykonávania funkcií sekretariátu

protikorupčnej rady, vypracovania novej protikorupčnej stratégie a jej akčných plánov a monitorovania ich vykonávania.

V roku 2021 sa začalo 218 vyšetrovaní, 197 osôb bolo trestne stíhaných a 117 osôb bolo odsúdených v súvislosti s korupciou. Z celkového počtu trestných stíhaní a odsúdení v roku 2021 bolo trestne stíhaných 14 vysokopostavených úradníkov vrátane námestníka ministra, zástupcu okresného prokurátora, vedúceho a zástupcu vedúceho verejnoprávneho subjektu, guvernérov, zástupcov guvernérov, zástupcu primátora a členov obecných zastupiteľstiev (v čase spáchania trestného činu) a sedem osôb bolo odsúdených za korupciu. Je však potrebné urobiť viac v záujme boja proti veľkej korupcii, a najmä riešenia úlohy rozsiahlych osobných záujmov a ich vplyvu v hospodárskej aj politickej sfére²⁷.

b) dokončiť reformu Najvyššieho súdu úplným zosúladením výberového konania pre sudcov s odporúčaniami Benátskej komisie a európskymi normami; dokončiť reformu prokuratúry vrátane oddelenia funkcií vyšetrovateľov a prokurátorov

V rokoch 2019 až 2021 boli 28 sudcovia vymenovaní do funkcie sudcu Najvyššieho súdu s doživotným funkčným obdobím. Tieto vymenovania, ku ktorým došlo pred riešením súčasných nedostatkov procesu nominácie, nie sú v súlade s odporúčaniami Úradu pre demokratické inštitúcie a ľudské práva OBSE a Benátskej komisie Rady Európy. EÚ opakovane vyjadrila obavy²⁸ týkajúce sa tohto postupu, ktorý oslabuje nezávislosť súdnictva a dôveru verejnosti v gruzínsky justičný systém.

Gruzínsky parlament 30. septembra 2020 a 1. apríla 2021 prijal zmeny týkajúce sa procesu výberu sudcov Najvyššieho súdu. Mnohé odporúčania Benátskej komisie sa však stále neriešili a je potrebná ďalšia práca na úplné zosúladenie postupu vymenovania sudcov Najvyššieho súdu s týmito odporúčaniami.

Komisia vo svojom rozhodnutí zo 7. októbra 2021 zrušila druhú splátku makrofinančnej pomoci pre Gruzínsko vo výške 75 mil. EUR, a to najmä v dôsledku nesplnenia podmienky súvisiacej so súdnictvom, t. j. zvýšiť nezávislosť, zodpovednosť a kvalitu systému súdnictva. Výber sudcov Najvyššieho súdu sa uskutočnil bez legislatívnych zmien potrebných na zabezpečenie úplného súladu so všetkými odporúčaniami Benátskej komisie. Týmto procesom sa navyše nepodarilo zaručiť rovnocenné zaobchádzanie so všetkými kandidátmi. Okrem toho sa neprijalo niekoľko ďalších zmien zameraných na zvýšenie transparentnosti systému súdnictva.

Zmeny, ktorými sa stanovuje jasné rozdelenie medzi právomocami prokurátora a vyšetrovateľa počas vyšetrovania, boli predložené parlamentu 24. novembra 2021. Tento legislatívny postup stále prebieha.

a) dokončiť operačný rozvoj FIU tým, že sa zabezpečí, aby: i) bola schopná získať potrebné informácie od subjektov podávajúcich hlásenia a ii) mala včasný a úplný prístup k potrebným finančným a administratívnym informáciám, ako aj k informáciám na účely presadzovania práva, aby mohla riadne vykonávať svoju prácu

²⁷ Pozri stanovisko Komisie k žiadosti Gruzínska o členstvo v Európskej únii, COM(2022) 405 final.

²⁸ https://www.eas.europa.eu/eas/georgia-statement-spokesperson-appointment-supreme-court-judges_en.

Podľa informácií poskytnutých Gruzínskom a potvrdených v poslednej správe výboru MONEYVAL²⁹ bol operačný rozvoj FIU dokončený. V dôsledku iných nedostatkov však uvedená správa hodnotí celkovú výkonnosť gruzínskej FIU tak, že je len čiastočne v súlade s jej odporúčaniami.

b) pokračovať v úsilí o predchádzanie organizovanej trestnej činnosti a v boji proti nej, najmä proti praniu špinavých peňazí z protiprávneho konania

Gruzínsko pokračovalo v boji proti organizovanej trestnej činnosti v rámci svojej národnej stratégie v tejto oblasti a príslušných akčných plánov. Gruzínsky styčný úrad v Europolé úzko spolupracuje s tímami Európskeho centra pre závažnú a organizovanú trestnú činnosť. Posilnila sa aj bilaterálna spolupráca vrátane opatrení prostredníctvom bilaterálnych dohôd a siete policajných atašé 11 členských štátov, najmä so zameraním na boj proti praniu špinavých peňazí.

V roku 2021 gruzínsky styčný prokurátor Eurojustu zaznamenal dve nové veci, pričom 21 nových vecí voči Gruzínsku zaznamenali národní členovia Eurojustu. Tieto veci sa týkajú najmä korupcie, prevádzachstva migrantov, podvodného konania a podvodov, ako aj prania špinavých peňazí. Gruzínsko v roku 2021 podpísalo novú dohodu o zriadení spoločného vyšetrovacieho tímu v prípade podporovanom Eurojustom.

Napriek uvedeným opatreniam sú zločinecké siete s pôvodom v Gruzínsku alebo väzbami na Gruzínsko v EÚ stále aktívne. Ich trestná činnosť je rôznorodá a zahŕňa organizovanú majetkovú trestnú činnosť (vlámania, trestné činy súvisiace s motorovými vozidlami, lúpeže), prevádzachstvo migrantov a obchodovanie s drogami (najmä obchodovanie s heroínom)³⁰.

c) pokračovať v úsilí o úplné zosúladenie vnútroštátnych právnych predpisov s acquis EÚ v oblasti boja proti praniu špinavých peňazí a financovaniu terorizmu

V roku 2021 Gruzínsko vyvíjalo úsilie s cieľom lepšie zosúladiť svoje právne predpisy v oblasti boja proti praniu špinavých peňazí a financovaniu terorizmu s právnymi predpismi EÚ. Vďaka tomu mohli gruzínske úrady konať v súlade so zoznamami sankčného výboru Organizácie Spojených národov hneď po ich uverejnení. Ďalšou legislatívnou zmenou sa FMS (gruzínskej FIU) umožní predkladať dôvernejšie informácie väčšiemu počtu vnútroštátnych inštitúcií (vrátane ministerstva financií) ako predtým, pokiaľ ide o trestné činy prania špinavých peňazí a financovania terorizmu. Legislatívny postup na schválenie týchto zmien stále prebieha.

3. Odporúčania pre Gruzínsko

Celkovo Gruzínsko naďalej spĺňa kritériá na liberalizáciu vízového režimu a prijalo opatrenia na splnenie predchádzajúcich odporúčaní Komisie. Je však potrebné vynaložiť ďalšie úsilie v oblasti vízovej politiky a boja proti praniu špinavých peňazí a organizovanej trestnej činnosti. Konkrétne treba venovať ďalšiu pozornosť týmto oblastiam:

- a) zosúladiť vízovú politiku Gruzínska so zoznamom EÚ týkajúcim sa tretích krajín, od ktorých sa vyžadujú víza, najmä tých tretích krajín, ktoré pre EÚ predstavujú riziká nelegálnej migrácie alebo bezpečnostné riziká;

²⁹ <https://rm.coe.int/moneyval-2020-20-5th-round-mer-georgia/1680a03271>.

³⁰ Príspevky členských štátov do hodnotenia hrozieb závažnej a organizovanej trestnej činnosti v EÚ z roku 2021.

- b) ďalej riešiť neopodstatnené žiadosti o azyl v členských štátoch; prispôbiť informačné kampane o bezvízovom režime príslušným profilom migrantov vrátane zraniteľných skupín, osôb, ktoré prekročili dĺžku oprávneného pobytu, a osôb, ktoré predložili neopodstatnené žiadosti o azyl;
- c) zintenzívniť úsilie v boji proti korupcii, riešiť najmä úlohu rozsiahlych osobných záujmov a ich vplyvu v hospodárskej aj politickej sfére, a to najmä posilnením nezávislosti a koordinácie protikorupčných inštitúcií, ako aj poskytnutím potrebných zdrojov týmto inštitúciám;
- d) dokončiť úsilie o úplné zosúladenie vnútroštátnych právnych predpisov s *acquis* EÚ v oblasti boja proti praniu špinavých peňazí a financovaniu terorizmu;
- e) zintenzívniť úsilie v boji proti organizovanej trestnej činnosti, najmä proti sieťam spojeným s operáciami v EÚ;
- f) úplne zosúladiť postup vymenovania sudcov Najvyššieho súdu s odporúčaniami Benátskej komisie a prijať a vykonávať právne predpisy, ktorými sa hodnotí profesijná bezúhonnosť a činnosť sudcov Najvyššieho súdu;
- g) zabezpečiť nezávislosť orgánu pre ochranu osobných údajov.

VII. Moldavská republika

1. Migrácia, azyl a readmisia

V roku 2021 členské štáty hovoria o celkovo dobrej spolupráci s Moldavskou republikou (ďalej len „Moldavsko“) v oblasti migrácie a riadenia hraníc vrátane readmisie. Určité problémy boli signalizované v oblasti návratu štátnych príslušníkov tretích krajín, najmä tých, ktorí sú zosobášení s občanmi Moldavska, ale tieto sa týkali len veľmi obmedzeného počtu prípadov. Určité administratívne prierahy boli signalizované aj v súvislosti so spracúvaním žiadostí o readmisiu Moldavskom. Štyri členské štáty (Francúzsko, Litva, Lotyšsko a Nemecko) spomenuli bilaterálne operačné činnosti a projekty s Moldavskom v oblasti migrácie a riadenia hraníc.

Moldavsko pokračovalo v úsilí o zlepšenie systému riadenia hraníc a migračného systému investovaním do infraštruktúry, softvéru a odbornej prípravy. Krajina je aj príjemcom pomoci z plánu spolupráce medzi Frontexom a moldavskou hraničnou políciou. V decembri 2021 bol plán obnovený na roky 2022 – 2024.

Hraničná podporná misia EÚ pre Moldavsko a Ukrajinu (EUBAM) od 24. februára 2022 okamžite preorientovala svoju prácu s cieľom pomôcť pri zvládaní toku vysídlených osôb z Ukrajiny. Opatrenia zahŕňajú poradenstvo v oblasti zefektívnenia tokov, pomoc zraniteľným migrantom, poskytovanie informácií o základných postupoch kontroly hraníc, ktoré sa majú dodržiavať pri vstupe, a pomoc pri colnom konaní v súvislosti s humanitárnou pomocou. Dňa 2. júna bolo podpísané nové memorandum o porozumení medzi Komisiou, Ukrajinou a Moldavskom³¹, ktorým sa EUBAM umožnilo uplatňovať výkonné právomoci pri kontrole hraníc, ak o to jedna z krajín požiada. EUBAM v plnej miere spolupracuje so zamestnancami Frontexu s cieľom pokryť kľúčové hraničné priechody.

³¹ <https://eubam.org/newsroom/the-eu-steps-up-support-to-border-management-on-the-moldova-ukraine-border/>.

Pokiaľ ide o zabezpečenie cestovných dokladov, Moldavsko v súčasnosti vydáva len biometrické pasy, ktoré sú v súlade s normami ICAO. Postupné vyradovanie cestovných pasov, ktoré nespĺňajú normy ICAO, bolo ukončené 1. januára 2021. Moldavsko pokračovalo v intenzívnej odbornej príprave zamestnancov zaoberajúcich sa cestovnými pasmi. Spolupráca s Interpolom v oblasti stratených a odcudzených cestovných pasov je pravidelná a systematická.

Moldavsko sa v roku 2021 stalo pozorovateľom v Európskej migračnej sieti.

1.1. Opatrenia prijaté na splnenie odporúčaní týkajúcich sa migrácie uvedených v štvrtej správe v rámci mechanizmu pozastavenia oslobodenia od vízovej povinnosti

V štvrtej správe v rámci mechanizmu pozastavenia oslobodenia od vízovej povinnosti uviedla Komisia tieto odporúčania:

a) nad'alej prispôbovať informačné kampane o bezvízovom režime príslušným profilom migrantov vrátane zraniteľných skupín, osôb, ktoré prekročili dĺžku oprávneného pobytu a osôb, ktoré predložili neopodstatnené žiadosti o azyl

Bezvízový styk s EÚ je pravidelne témou informačných kampaní o všeobecných otázkach európskej integrácie. Cielenejším opatrením v roku 2021 bolo uverejnenie revidovaného vydania príručky o slobode pohybu moldavských občanov v EÚ. Prispôbené kampane sa pravidelne uskutočňujú medzi zraniteľnými menšinami prostredníctvom komunitných mediátorov.

b) zabezpečiť ďalšie zosúladenie vízovej politiky Moldavska so zoznamom EÚ týkajúcim sa tretích krajín, od ktorých sa vyžadujú víza, najmä tých tretích krajín, ktoré pre EÚ predstavujú riziká nelegálnej migrácie alebo bezpečnostné riziká

Vízová politika Moldavska nie je zosúladená so zoznamom tretích krajín, ktorých štátni príslušníci podliehajú vízovej povinnosti pri krátkodobých pobytoch v EÚ. Tieto krajiny, ktoré sú na zozname EÚ týkajúcom sa krajín, od ktorých sa vyžadujú víza, majú bezvízový styk s Moldavskom: Arménsko, Azerbajdžan, Bielorusko, Ekvádor, Kazachstan, Kirgizsko, Kuba, Rusko, Salvádor, Tadžikistan, Turecko a Uzbekistan. V roku 2021 nedošlo k žiadnemu výraznému vývoju.

1.2. Monitorovanie trendov nelegálnej migrácie, žiadostí o medzinárodnú ochranu, návratov a readmisie

Počet žiadostí o medzinárodnú ochranu podaných moldavskými štátnymi príslušníkmi v členských štátoch EÚ sa v rokoch 2020 až 2021 zvýšil o 63 %, pričom v roku 2020 bolo podaných 4 830 žiadostí v porovnaní so 7 885 žiadosťami v roku 2021. Miera uznaných žiadostí bola 1,0 % v roku 2021 a v porovnaní s rokom 2020 sa nezmenila.

V roku 2021 bol počet pokusov moldavských štátnych príslušníkov o nelegálne prekročenie vonkajších hraníc EÚ veľmi nízky (21) a nižší než v roku 2020 (34). Počet moldavských štátnych príslušníkov, v prípade ktorých sa zistil neoprávnený pobyt, sa zvýšil z 24 610 v roku 2020 na 42 150 v roku 2021 (nárast o 71 %). V roku 2021 počet moldavských štátnych príslušníkov, ktorým bol odopretý vstup do členských štátov, dosiahol 9 065, čo je o 11 % menej ako v roku 2020, v ktorom bol zaznamenaný rekordne najvyšší počet osôb s touto štátnou príslušnosťou (10 150).

V roku 2021 sa počet rozhodnutí o návrate vydaných moldavským štátnym príslušníkom zvýšil o 17 % (7 935 v roku 2021 v porovnaní so 6 765 v roku 2020). Počet návratov bol však o 14 % nižší ako v roku 2020 (2 785 v roku 2021 v porovnaní s 3 240 v roku 2020). Napriek tomu však členské

štáty hovoria o dobrej spolupráci v oblasti readmisie svojich vlastných štátnych príslušníkov a Frontex hovorí o bezproblémovom vykonávaní návratových operácií.

2. Justičná spolupráca, verejný poriadok a bezpečnosť

V roku 2021 Moldavsko pokračovalo v spolupráci s niekoľkými členskými štátmi v oblasti bezpečnosti.

Moldavsko pokračovalo vo vykonávaní národnej stratégie boja proti drogám na roky 2020 – 2027, stratégie boja proti praniu špinavých peňazí/financovaniu terorizmu na roky 2020 – 2025 a národnej stratégie predchádzania a boja proti obchodovaniu s ľuďmi na roky 2018 – 2023. Cieľom poslednej z uvedených stratégií je zlepšiť služby pre obete obchodovania s ľuďmi a zraniteľné skupiny (vrátane migrantov a žiadateľov o azyl) a systematickú odbornú prípravu vyšetrovateľov, prokurátorov a sudcov, ktorí sa zaoberajú prípadmi obchodovania s ľuďmi. Platnosť národnej stratégie boja proti organizovanej trestnej činnosti však uplynula v roku 2019. Ešte nebola prijatá nová stratégia a jej sprievodný akčný plán.

Boj proti korupcii naďalej vykonávalo Národné centrum boja proti korupcii v spolupráci s protikorupčnou prokuratúrou (špecializovanou sekciou generálnej prokuratúry).

Moldavsko investovalo značné prostriedky do politických reformných opatrení v snahe bojovať proti organizovanej trestnej činnosti a nezákonným finančným tokom. V roku 2021 sa prešetrilo 18 zločineckých skupín a zatklo 44 členov týchto skupín. Moldavsko sa považuje za spoľahlivého partnera, pokiaľ ide o boj proti organizovanej trestnej činnosti, najmä boj proti počítačovej kriminalite (napr. vyšetrovanie online platobných podvodov/vydierania, likvidácia sexuálneho vykorisťovania detí na internete). Vláda a parlament pripravili súbor legislatívnych zmien v oblasti zmrazovania, vymáhania a konfiškácie majetku pochádzajúceho z trestnej činnosti s cieľom zvýšiť efektívnosť Agentúry na vymáhanie majetku pochádzajúceho z trestnej činnosti (špecializovanej nezávislej jednotky pôsobiacej v rámci Národného centra boja proti korupcii od roku 2018). Legislatívny postup však stále prebieha.

Zločinecké siete s pôvodom v Moldavsku alebo väzbami na Moldavsko sú v EÚ stále aktívne. Ich trestná činnosť je rôznorodá a zahŕňa organizovanú majetkovú trestnú činnosť (vlámania, trestné činy súvisiace s motorovými vozidlami, lúpeže), prevádzkačstvo migrantov, trestnú činnosť závislú od počítača, podvody pri bezhotovostných platbách, výrobu a nezákonné pašovanie tabakových výrobkov a obchodovanie s nimi, ako aj obchodovanie s drogami³².

V štvrtej správe v rámci mechanizmu pozastavenia oslobodenia od vízovej povinnosti uviedla Komisia tieto odporúčania:

a) prijat' stratégiu a akčný plán reforiem súdnictva

Nová stratégia na zabezpečenie nezávislosti a integrity justície na roky 2022 – 2025 a jej sprievodný akčný plán boli prijaté 6. decembra 2021.

b) prijat' ústavné zmeny týkajúce sa súdnictva v súlade s odporúčaniami Benátskej komisie

³² Príspevky členských štátov do hodnotenia hrozieb závažnej a organizovanej trestnej činnosti v EÚ z roku 2021.

Parlament 23. septembra 2021 prijal ústavné zmeny týkajúce sa súdnictva, ktoré vstúpili do platnosti 1. apríla 2022. Tieto zmeny výrazne zlepšujú právny rámec, pokiaľ ide o nezávislosť, zodpovednosť a efektívnosť súdnictva a súdnej správy v súlade s odporúčaniami Rady Európy. Týmto zmenami sa najmä zosúladiť zloženie Vyššej súdnej rady s odporúčaniami vylúčením členstva *ex-officio* a revidovaním procesu vymenovania laických členov tejto rady. Tým sa posilňuje úloha prezidenta pri vymenúvaní sudcov, regulácii funkčnej imunity sudcov na ústavnej úrovni a zmenách postupu vymenúvania sudcov Najvyššieho súdneho dvora v snahe znížiť riziko politizácie.

c) zabezpečiť, aby sa vymenúvanie sudcov konalo na základe transparentného výberového konania vychádzajúceho zo zásluh, a to vrátane riadne podloženého odôvodnenia vymenovania a zamietnutia s prihliadnutím na kritériá spôsobilosti a bezúhonnosti

Moldavsko má komplexné právne predpisy upravujúce vymenúvanie sudcov. Hlavné inštitúcie zapojené do procesu výberu sudcov sú Kolégium pre výber a kariéru sudcov a Vyššia súdna rada. Národné centrum boja proti korupcii vykonáva preverovanie kandidátov overovaním majetkových priznaní/vyhlásení o záujmoch, ako aj certifikátov z národného úradu pre integritu a preverovaním registra trestov.

Transparentnosť výberového procesu je zabezpečená uverejňovaním oznámení o spustení výberového konania, informácií o kandidátoch a výsledkov výberových konaní. Systém vymenúvania a služobného postupu sudcov a prokurátorov po fáze preskúmania počiatočnej odbornej prípravy/vzdelania Vyššou súdnou radou a Vyššou radou prokurátorov je však nedostatočne transparentný a kritériá sú nejasné.

V marci 2022 bol prijatý zákon o preverovaní kandidátov do súdnej rady a rady prokurátorov. V zákone sa predpokladá posúdenie profesijnej bezúhonnosti budúcich členov Vyššej súdnej rady, Vyššej rady prokurátorov a ich špecializovaných orgánov hodnotiacim výborom zloženým z troch národných a troch medzinárodných členov. Cieľom je zvýšiť profesijnú bezúhonnosť samosprávnych orgánov sudcov a prokurátorov, ako aj zlepšiť dôveru spoločnosti, pokiaľ ide o ich činnosti a justičný systém ako celok. Väčšina odporúčaní Benátskej komisie bola splnená.

d) zabezpečiť účinné uplatňovanie systému majetkových priznaní vysokopostavenými aktérmi

Parlament 7. októbra 2021 prijal zmeny systému majetkových priznaní stanovením týchto prvkov: i) majetkové priznanie v skutočnej trhovej hodnote majetku; ii) rozšírenie rozsahu kontrol osôb v prípade oprávneného podozrenia; iii) umožnenie inšpektorom profesijnej bezúhonnosti požadovať nezávislé ocenenie majetku. V roku 2021 národný úrad pre integritu pokračoval v kontrole prednostných priznaní ministrov, poslancov, vedúcich pracovníkov správnych orgánov, vedenia národnej banky, sudcov a prokurátorov. GRECO v rámci *druhej predbežnej správy o plnení odporúčaní štvrtého kola hodnotenia skupiny* oceňuje reformy v oblasti majetkových priznaní, ale upozorňuje, že stratégia národného úradu pre integritu nie je úplne účinná.

e) zavedenie účinného rozdelenia právomocí protikorupčných agentúr a zabezpečenie toho, aby sa prokuratúra pre boj proti korupcii zamerala na prípady veľkej korupcie

V roku 2021 sa začali práce na návrhu zmien Trestného zákona a Trestného poriadku s cieľom vymedziť právomoci prokuratúry pre boj proti korupcii pri vyšetrovaní prípadov veľkej korupcie a reštrukturalizovať Národné centrum boja proti korupcii. Pokračovali diskusie na úrovni príslušných vládnych agentúr s cieľom zabezpečiť prijatie zmien parlamentom v roku 2022.

f) prijatie sekundárnych právnych predpisov, ktorými by sa vykonával zákon o sankciách za pranie špinavých peňazí

V tejto oblasti nenastal žiaden významný legislatívny vývoj. Úrady predpokladajú, že príslušné právne akty nadobudnú účinnosť až v roku 2023.

g) napredovanie vo vyšetrovaní a trestnom stíhaní týkajúcich sa hlavných systémov prania špinavých peňazí

Prokuratúra pre boj proti korupcii pokračovala vo vyšetrovaní závažných prípadov. Jedným príkladom je schéma Laundromat, v rámci ktorej niektoré moldavské a lotyšské banky nelegálne previedli do zahraničia ruské finančné prostriedky vo výške 22 mld. USD. Prípado sa vyšetruje v spolupráci s Lotyšskom. Dňa 5. novembra 2021 bol vytvorený nový vyšetrovací tím zložený z prokurátorov prokuratúry pre boj proti korupcii a vyšetrovateľov trestných činov z Národného centra boja proti korupcii. Úrad v roku 2021 otvoril vyšetrovanie alebo pokračoval vo vyšetrovaní ďalších 26 závažných prípadov.

h) zosúladiť vnútroštátne právne predpisy s acquis EÚ v oblasti boja proti praniu špinavých peňazí a financovaniu terorizmu

Smernica Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2015/849 z 20. mája 2015 o predchádzaní využívaniu finančného systému na účely prania špinavých peňazí alebo financovania terorizmu bola transponovaná do moldavského práva v dvoch krokoch v rokoch 2017 a 2020. Ďalšie administratívne pravidlá prijala v marci 2021 národná banka.

Zákon o predchádzaní a boji proti praniu špinavých peňazí a financovaniu terorizmu sa má zmeniť až v roku 2022. Mal by zahŕňať transpozíciu piatej smernice o boji proti praniu špinavých peňazí, ustanovení nariadenia o kontrole peňažných prostriedkov v hotovosti z roku 2018, odporúčania výboru MONEYVAL a iné nevyhnutné zmeny špecifické pre Moldavsko.

i) posilniť úsilie v boji proti bankovým podvodom aktualizáciou stratégie vymáhania majetku pochádzajúceho z trestnej činnosti a vytvorením nového mechanizmu na vymáhanie majetku

Stratégia vymáhania majetku bola 18. mája 2021 nahradená novým mechanizmom vymáhania majetku schváleným spoločnou vyhláškou Úradu generálneho prokurátora, Národného centra boja proti korupcii, štátnej fiškálnej správy a útvaru na predchádzanie a boj proti praniu špinavých peňazí. Agentúra na vymáhanie majetku pochádzajúceho z trestnej činnosti spolu s ostatnými príslušnými orgánmi v súčasnosti pracuje na návrhu národného programu vymáhania majetku, ktorý by mal parlament prijať v roku 2022.

j) dokončiť vyšetrovanie bankového podvodu z roku 2014 s cieľom postaviť zodpovedné osoby pred súd a získať späť zneužívané finančné prostriedky

V roku 2021 pokračovalo vyšetrovanie bankového podvodu z roku 2014. Prokuratúra pre boj proti korupcii predložila súdu šesť nových trestných vecí spojených s týmto podvodom. V týchto šiestich prípadoch bol zaistený majetok v celkovej hodnote 2 288 718 EUR. Ďalších 1 400 000 EUR bolo vymožených prostredníctvom medzinárodnej právnej spolupráce. Celková hodnota finančných prostriedkov vymožených od začatia vyšetrovania predstavuje 367 115 731 EUR. Jedným z dôvodov prijatia uvedeného mechanizmu vymáhania majetku v máji 2021 bolo urýchlenie vrátenia finančných prostriedkov ukradnutých v rámci tohto bankového podvodu moldavskému štátu.

3. Odporúčania pre Moldavsko

Moldavsko prijalo opatrenia na splnenie odporúčaní Komisie. Je však potrebné vynaložiť ďalšie úsilie v oblasti vízovej politiky a boja proti praniu špinavých peňazí a organizovanej trestnej činnosti. Konkrétne treba venovať ďalšiu pozornosť týmto oblastiam:

- a) zosúladiť vízovú politiku Moldavska so zoznamom EÚ týkajúcim sa tretích krajín, od ktorých sa vyžadujú víza, najmä tých tretích krajín, ktoré pre EÚ predstavujú riziká nelegálnej migrácie alebo bezpečnostné riziká;
- b) naďalej prispôbovať informačné kampane o bezvízovom režime príslušným profilom migrantov vrátane zraniteľných skupín, osôb, ktoré prekročili dĺžku oprávneného pobytu, a osôb, ktoré predložili neopodstatnené žiadosti o azyl;
- c) jasne oddeliť právomoci a zintenzívniť medziagentúrnu koordináciu protikorupčných orgánov vyšetrojúcich prípady veľkej korupcie;
- d) ukončiť zosúladenie s právnymi predpismi EÚ v oblasti boja proti praniu špinavých peňazí, prijať sekundárne právne predpisy, ktorými by sa vykonával zákon o sankciách za pranie špinavých peňazí, a vykonávať odporúčania výboru MONEYVAL;
- e) zintenzívniť úsilie v boji proti organizovanej trestnej činnosti vrátane určitých sietí, ktorými sa pašujú ľudia a tovar do EÚ, v úzkej spolupráci s inštitúciami EÚ, členskými štátmi a medzinárodnými partnermi;
- f) zintenzívniť úsilie v boji proti bankovým podvodom prijatím národnej stratégie vymáhania majetku pochádzajúceho z trestnej činnosti a zriadením nového účinného mechanizmu zmrazenia, zaistenia, konfiškácie a kapitalizácie majetku pochádzajúceho z trestnej činnosti.

VIII. Ukrajina

Keďže táto správa sa vzťahuje na obdobie do konca roka 2021, tento oddiel odzrkadľuje najmä situáciu pred začatím nevyprovokovanej a neodôvodnenej vojenskej agresie Ruska voči Ukrajine 24. februára 2022.

Agresia Ruska viedla k prílevu miliónov ľudí, ktorí hľadajú útočisko v EÚ a v susedných krajinách. V nadväznosti na návrh Komisie po prvýkrát aktivovať smernicu o dočasnej ochrane³³, Rada 4. marca 2022 prijala vykonávacie rozhodnutie (EÚ) 2022/382, ktorým sa štátnym príslušníkom Ukrajiny (a iným kategóriám osôb), ktorí boli vysídlení z Ukrajiny 24. februára 2022 alebo neskôr, priznalo postavenie osôb s dočasnou ochranou. Komisia okrem toho prijala operačné usmernenia týkajúce sa riadenia vonkajších hraníc s cieľom uľahčiť prekračovanie hraníc medzi EÚ a Ukrajinou³⁴. Takmer 8,9 milióna štátnych príslušníkov Ukrajiny vstúpilo do EÚ od 24. februára do 5. septembra.

Za týchto mimoriadnych okolností bol povolený bezvízový režim medzi EÚ a Ukrajinou s cieľom zjednodušiť cestovanie z Ukrajiny a na Ukrajinu, a to najmä pre tých ukrajinských štátnych

³³ Smernica 2001/55/ES.

³⁴ Oznámenie Komisie, ktorým sa poskytujú operačné usmernenia týkajúce sa riadenia vonkajších hraníc s cieľom uľahčiť prekračovanie hraníc medzi EÚ a Ukrajinou (2022/C 104 I/01).

príslušníkov, ktorí nemali v úmysle usadiť sa v EÚ alebo nepatria do rozsahu pôsobnosti smernice o dočasnej ochrane.

Napriek drasticky zmenenej situácii sa Komisia domnieva, že je naďalej relevantné pokračovať v monitorovaní dodržiavania kritérií na liberalizáciu vízového režimu Ukrajinou a bude naďalej podporovať ukrajinské orgány, aby vykonávali reformy krajiny potrebné na nepretržité plnenie týchto kritérií.

1. Migrácia, azyl a readmisia

1.1. Opatrenia prijaté na zabezpečenie nepretržitého plnenia kritérií na liberalizáciu vízového režimu

V roku 2021 členské štáty potvrdili dobrú a pokračujúcu spoluprácu s Ukrajinou v oblasti návratov a readmisie, ako aj v iných oblastiach migrácie, a to najmä s Belgickom, Estónskom, Litvou, Lotyšskom, Nemeckom a Poľskom. Ukrajina pokračovala v spolupráci s mnohými členskými štátmi s cieľom vypracovať a prijať vykonávacie protokoly o readmisii. Krajina aj naďalej vyvíjala úsilie s cieľom znížiť počet neopodstatnených žiadostí o azyl podaných v EÚ jej občanmi uskutočnením niekoľkých informačných kampaní o právach žiadateľov o azyl.

Ukrajina pokračovala vo vykonávaní stratégie integrovaného riadenia hraníc na roky 2019 – 2025 a súvisiaceho akčného plánu, ako aj stratégie migračnej politiky na roky 2018 – 2021 a jej akčného plánu. Práca na novom akčnom pláne na obdobie po roku 2022 začala s účasťou expertov projektu EU4IBM.

V roku 2021 sa vynaložilo významné úsilie s cieľom zlepšiť efektívnosť IT systémov podporujúcich hraničné a imigračné kontroly vrátane pokračovania projektu organizácie IOM s názvom Podpora riadenia migrácie a azylu na Ukrajine (IMMIS), ktorý financuje EÚ.

Spoločná analýza hrozieb z hľadiska bezpečnosti hraníc bola vykonaná spolu so Slovenskom, Poľskom, Maďarskom, Rumunskom a Moldavskom. Okrem toho bolo s Poľskom a Bieloruskom uskutočnené trojstranné posúdenie ohrozenia bezpečnosti štátnej hranice. Navyše sa ďalej pripravovala spoločná situačná správa ukrajinsko-nemeckej hraničnej polície.

Práca v oblasti azylu bola v roku 2021 značne narušená pandémiou COVID-19. Potreba presadzovať pravidlá sociálneho odstupu vystavila žiadateľov o azyl a zamestnancov v azylových centrách a zariadeniach dočasného umiestnenia značnému tlaku. Vynaložili sa značné investície (vrátane investícií do väčšieho počtu lekárskeho zariadení, izolačných miestností a požiarnej bezpečnosti), aby zariadenia dočasného umiestnenia a iné zariadenia splnili konkrétne požiadavky na ochranu zdravia a bezpečnosť.

Ukrajina vydáva biometrické pasy od roku 2015. Posledné nebiometrické pasy boli vydané v roku 2016 a ich úplné vyradenie je naplánované na rok 2026, keď uplynie ich platnosť.

1.2. Opatrenia prijaté na splnenie odporúčaní týkajúcich sa migrácie uvedených v štvrtej správe v rámci mechanizmu pozastavenia oslobodenia od vízovej povinnosti

a) pokračovať v úsilí o zníženie počtu štátnych príslušníkov Ukrajiny, ktorí sa neoprávnene zdržiavajú v členských štátoch EÚ a podávajú neodôvodnené žiadosti o azyl

Úsilie ukrajinských orgánov sa zameriava na informovanie občanov o pravidlách bezvízového styku. Okrem toho, že sú informácie k dispozícii na webových stránkach, poskytujú sa aj v rámci osobitne

navrhnutých kampaní [pozri odporúčanie c) ďalej v texte] alebo všeobecných kampaní o európskej integrácii (napr. EUKrajina), ktoré zahŕňajú kapitoly o bezvízovom styku.

Ukrajinské orgány pred inváziou Ruska na Ukrajinu aktívne spolupracovali s Komisiou, ktorú požiadali o osvedčené postupy a/alebo konkrétne opatrenia, ktoré by sa mohli prijať na zníženie počtu neopodstatnených žiadostí o azyl. V súčasnej situácii Ukrajina úzko spolupracuje s EÚ a členskými štátmi v oblasti informovania Ukrajincov o právach a povinnostiach spojených s režimom dočasnej ochrany.

b) zrušiť možnosť, aby štátni príslušníci Ukrajiny boli naraz držiteľmi viacerých platných pasov; zastaviť vydávanie takýchto „ďalších“ pasov a zrušiť platnosť tých, ktoré boli vydané

Ukrajina sa z vlastnej iniciatívy obrátila na Komisiu a Poľsko s cieľom prediskutovať možné riešenia. Na konci roka 2021 a začiatku roka 2022 sa uskutočnili konzultácie Ukrajiny s EÚ a Poľskom týkajúce sa technických aspektov tohto problému. Tieto konzultácie boli poznačené agresiou Ruska voči Ukrajine, ale ďalej pokračovali medzi Ukrajinou a Poľskom vrátane praktických riešení v súvislosti s vojnou. Vzájomne sa však vysvetlili niektoré aspekty, najmä vydávanie viac ako jedného cestovného pasu. Táto prax je bežná z rôznych dôvodov, a to dokonca aj v členských štátoch, a nie je potrebné ju meniť. Okrem toho orgány krajiny už zabezpečili, aby mal každý ukrajinský občan jedinečné osobné identifikačné číslo, ktoré sa nikdy nemení a je uvedené na každom identifikačnom dokumente vrátane cestovných pasov.

c) prispôbiť informačné kampane o bezvízovom režime príslušným profilom migrantov vrátane zraniteľných skupín, osôb, ktoré prekročili dĺžku oprávneného pobytu, a osôb, ktoré predložili neopodstatnené žiadosti o azyl

Ukrajinské orgány uskutočnili pravidelné informačné kampane o právach a povinnostiach svojich občanov pri ceste do krajín EÚ. Zahŕňa to kampane s názvom Bezpečná migrácia a Bezpečná práca, pričom cieľom poslednej z uvedených kampaní je predchádzať obchodovaniu s ľuďmi a vykorisťovaniu migrantov.

d) zabezpečiť ďalšie zosúladenie vízovej politiky Ukrajiny so zoznamami EÚ týkajúcimi sa tretích krajín, od ktorých sa vyžadujú víza, najmä pokiaľ ide o tie tretie krajiny, ktoré pre EÚ predstavujú riziká nelegálnej migrácie alebo bezpečnostné riziká

Vízová politika Ukrajiny nie je zosúladená so zoznamom tretích krajín, ktorých štátni príslušníci podliehajú vízovej povinnosti pri krátkodobých pobytach v EÚ. Tieto krajiny, ktoré sú na zozname EÚ týkajúcom sa krajín, od ktorých sa vyžadujú víza, majú bezvízový styk s Ukrajinou: Arménsko, Azerbajdžan, Bahrajn, Bielorusko, Ekvádor, Katar, Kazachstan, Kirgizsko, Kuvajt, Mongolsko, Omán, Saudská Arábia, Tadžikistan, Turecko a Uzbekistan. V roku 2021 nedošlo k žiadnemu výraznému vývoju.

1.3. Monitorovanie trendov nelegálnej migrácie, žiadostí o medzinárodnú ochranu, návratov a readmisie

V roku 2021 dosiahol počet ukrajinských žiadateľov o medzinárodnú ochranu v členských štátoch 6 460, čo je o 8 % viac ako v roku 2020 (5 990). Miera uznaných žiadostí vzrástla z 11,2 % v roku 2020 na 17,1 % v roku 2021.

Počet štátnych príslušníkov Ukrajiny, ktorí v roku 2021 nelegálne prekročili hranicu EÚ, je malý (113 v roku 2021, 87 v roku 2020 a 93 v roku 2019). Počet štátnych príslušníkov Ukrajiny, v prípade ktorých sa zistilo, že sa neoprávnene zdržiavajú v EÚ, bol 36 670 v roku 2021 (v roku 2020 to bolo 50 415, čo predstavuje pokles o 27 %). Počet odopretí vstupu štátnym príslušníkom Ukrajiny sa znížil o 11 %, a to z 56 370 v roku 2020 na 50 220 v roku 2021.

V roku 2021 počet rozhodnutí o návrate vydaných štátnym príslušníkom Ukrajiny klesol o 17 % (17 820 v roku 2021 v porovnaní s 21 540 v roku 2020). Počet návratov bol o 21 % nižší ako v roku 2020 (9 590 v roku 2021 v porovnaní s 12 145 v roku 2020).

2. Justičná spolupráca, verejný poriadok a bezpečnosť

2.1. Opatrenia prijaté na zabezpečenie nepretržitého plnenia kritérií

Členské štáty hovoria o celkovo dobrej spolupráci s Ukrajinou v oblasti bezpečnosti. Ukrajina v roku 2021 pokračovala v spolupráci s Europolom a Eurojustom a podieľala sa na spoločných činnostiach s niekoľkými členskými štátmi. Ukrajina poskytuje Europolu prístup k väčšine svojich databáz. Parlament 21. októbra 2021 prijal zákon, ktorým sa ratifikuje memorandum o porozumení medzi Ukrajinou a Europolom o dôvernosti a zaistení bezpečnosti informácií, ktorým sa umožní výmena dôverných informácií. Spolupráca s Eurojustom pokračovala prostredníctvom zástupcu Ukrajiny v agentúre EÚ.

V roku 2021 ukrajinský styčný prokurátor Eurojustu zaznamenal 23 nových vecí, pričom 58 nových vecí voči Ukrajine zaznamenali národní členovia Eurojustu. Tieto veci sa týkajú najmä podvodného konania a podvodov, prania špinavých peňazí a korupcie. Ukrajina v roku 2021 podpísala šesť nových dohôd o zriadení spoločných vyšetrovacích tímov vo veciach podporovaných Eurojustom.

Ukrajina uskutočňuje svoju stratégiu boja proti organizovanej trestnej činnosti, ktorá bola prijatá v septembri 2020. Akčný plán na ďalšie vykonávanie stratégie bol vypracovaný v novembri 2021, ale nemohol byť prijatý pred začatím útočnej vojny Ruska proti Ukrajine. Odbor strategických vyšetrovaní ukrajinskej národnej polície má od roku 2020 vedúce postavenie pri koordinovaní úsilia v boji proti organizovanej trestnej činnosti. V roku 2021 sa vďaka policajným vyšetrovaniam podarilo trestne stíhať 428 organizovaných skupín a 41 väčších zločineckých organizácií. Štátny úrad pre vyšetrovanie rozložil ďalších 21 skupín/organizácií a obžaloval 143 ich členov.

Pokračoval boj proti výrobe nelegálnych drog a obchodovaniu s nimi. Zákony o omamných látkach, psychotropných látkach a prekurzoroch boli zmenené v apríli 2021. Vynaložilo sa veľké úsilie na boj proti obchodovaniu s nelegálnymi zbraňami. V roku 2021 rôzne policajné a bezpečnostné agentúry zaistili 3 098 strelných zbraní, 3 236 granátov a 201 gránatometov všetkých druhov.

Pokiaľ ide o boj proti terorizmu, prioritou bolo riešenie incidentov súvisiacich s ozbrojeným konfliktom v Doneckej a Luhanskej oblasti. Ukrajina sa zapojila aj do projektu DARIF (Dunajské fórum) na ochranu kritickej dopravnej infraštruktúry na Dunaji a v susedných územiach pred terorizmom a organizovanou trestnou činnosťou.

V roku 2021 Ukrajina pokračovala v boji proti medzinárodným teroristickým a násilným extrémistickým organizáciám zo severnej Afriky, Blízkeho východu, strednej a juhovýchodnej Ázie (vrátane Islamského štátu a siete al-Káida). V dôsledku toho sa zakázal vstup na územie Ukrajiny 601 cudzincom podozrivým z členstva v medzinárodných teroristických organizáciách, 27 bolo zadržaných a 101 bolo nútené vrátených do krajín ich pôvodu.

Napriek úsiliu orgánov sú zločinecké siete s pôvodom na Ukrajine alebo väzbami na Ukrajinu v EÚ stále aktívne. Ich trestná činnosť je rôzna a zahŕňa organizovanú majetkovú trestnú činnosť (vlámania, trestné činy súvisiace s motorovými vozidlami, lúpeže), prevádzačstvo migrantov, trestnú činnosť závislú od počítača, podvody pri bezhotovostných platbách, výrobu a nezákonné pašovanie tabakových výrobkov a obchodovanie s nimi, ako aj obchodovanie s drogami (najmä obchodovanie s kokaínom a heroínom)³⁵.

Pokiaľ ide o pranie špinavých peňazí, Ukrajina sa javila ako destinácia pre prevod finančných prostriedkov s nezákonným pôvodom a miesto pôvodu nezákonných finančných prostriedkov zasielaných do iných krajín.

2.2. Opatrenia prijaté na splnenie odporúčaní týkajúcich sa migrácie uvedených vo štvrtej správe v rámci mechanizmu pozastavenia oslobodenia od vízovej povinnosti

a) zlepšiť efektívnosť inštitúcií na boj proti korupcii a orgánov presadzovania práva zameraním úsilia v oblasti boja proti korupcii na prípady veľkej korupcie a ovládnutia štátu

V roku 2021 sa dosiahol určitý pokrok v boji proti veľkej korupcii a väčší počet odsúdení. Ukrajina uviedla, že v roku 2021 vydal Najvyšší protikorupčný súd (HACC) 72 rozsudkov. Niektoré z verdiktov sa týkali osôb, ktoré zastávajú alebo v minulosti zastávali vysoké pozície vo vnútroštátnej alebo regionálnej správe, súdnictve, ozbrojených silách a v politike. Dňa 1. júna 2021 bol prijatý zákon č. 1498-IX, ktorým sa povoľuje nasadenie nezávislého elektronického systému správy vecí pre Národný protikorupčný úrad Ukrajiny (NABU), Špecializovanú protikorupčnú prokuratúru (SAPO) a HACC. Cieľom tohto zákona je podporiť transparentnosť, účinnosť a efektívnosť vyšetrovania trestných činov v prípadoch veľkej korupcie.

Ukrajina opätovne zaviedla aj trestnú zodpovednosť za nepravdivé vyhlásenia a v júni 2021 obnovila kľúčové právomoci Národnej agentúry na predchádzanie korupcii (NACP) týkajúce sa predchádzania korupcii, ktoré Ústavný súd v októbri 2020 vyhlásil za protiústavné. Dosiahol sa kompromis, pokiaľ ide o uplatniteľný sankčný režim, a teraz nepodanie majetkového priznania môže viesť k trestu odňatia slobody na jeden rok.

b) prijať potrebné právne predpisy o NABU s cieľom odstrániť právnu neistotu týkajúcu sa jeho postavenia

Dňa 10. novembra 2021 nadobudol účinnosť zákon č. 1810-IX, ktorým sa mení zákon o úrade NABU. Zmeny sa týkali aj postavenia úradu NABU a potvrdili ho ako ústredný výkonný orgán s osobitným postavením. Vďaka osobitnému postaveniu je tento úrad chránený najmä pred reorganizáciou bez zmeny zákona a jeho zamestnanci majú zabezpečenú lepšiu ochranu. V rámci postavenia je určený aj postup interakcie s vládou. Týmto sa *a priori* vylučuje, aby vláda zasahovala do spôsobu, akým úrad funguje. Riaditeľ úradu má plnú kontrolu nad štruktúrou služby, náborom a pracovnými náplňami.

c) vykonávať transparentný, odpolitizovaný výber riaditeľov NABU, SAPO, Agentúry pre vymáhanie a správu majetku (ARMA) a orgánov presadzovania práva, ako aj prokurátorov na riadiacej úrovni založený na zásluhách, a to pomocou primeraných postupov a výberových kritérií vrátane dôveryhodnej kontroly bezúhonnosti

³⁵ Príspevky členských štátov do hodnotenia hrozieb závažnej a organizovanej trestnej činnosti v EÚ z roku 2021.

V uvedených zmenách zákona o úrade NABU sa stanovuje komisia na výber riaditeľa NABU zložená zo šiestich ľudí, z ktorých troch menuje vláda a traja sú menovaní na základe návrhov medzinárodných a zahraničných organizácií. Výberový proces NABU však nebol ukončený a nemohol ďalej pokračovať. Nový riaditeľ SAPO bol vymenovaný až 28. júla 2022 na základe výberového konania, ktoré trvalo takmer dva roky.

Dňa 1. septembra 2021 začal znova pracovať prokurátorský samosprávny orgán – Rada prokurátorov Ukrajiny – a prevzal úlohy, ktoré mala predtým na starosti uvedená komisia. Postupom rady však na rozdiel od postupov komisie chýba transparentnosť, meritokracia a kontroly profesijnej bezúhonnosti.

Pokiaľ ide o výber riaditeľa Agentúry pre vymáhanie a správu majetku, dočasný riaditeľ bol vymenovaný 4. augusta 2021. Výberové konanie na pozíciu nového riaditeľa sa začalo, ale nebolo ukončené.

d) zlepšiť právne predpisy týkajúce sa Agentúry pre vymáhanie a správu majetku, pokiaľ ide o správu zaisteného majetku, a prijať príslušnú národnú stratégiu pre vymáhanie majetku

Parlament začal v roku 2021 skúmať návrhy zmien piatich rôznych zákonov ovplyvňujúcich prácu Agentúry pre vymáhanie a správu majetku, ale žiaden nebol prijatý. Vláda predložila tri rôzne návrhy uznesení o rovnakej otázke, ale opäť nebol žiaden z nich prijatý. Okrem toho bola vypracovaná stratégia vymáhania majetku na roky 2022 – 2024, ale nebola prijatá a vyžaduje si ďalšie revízie.

e) vytvoriť podmienky na to, aby NABU a iné oprávnené agentúry vykonávali nezávislé odpočúvanie komunikácie

Zákom č. 187-IX prijatým 4. októbra 2019 sa úradu NABU umožňuje nezávisle zhromažďovať informácie z telekomunikačných sietí. NABU však stále nemôže pokračovať vo vykonávaní týchto operácií z dôvodu nedostatočnej technickej kapacity a potrebných sekundárnych právnych predpisov vrátane medziagentúrnej dohody s ukrajinskou bezpečnostnou službou.

f) zvýšiť účinnosť boja proti organizovanej trestnej činnosti a praniu špinavých peňazí: i) úplným začlenením policajnej práce založenej na spravodajských informáciách do národnej stratégie boja proti organizovanej trestnej činnosti; ii) objasnením a oddelením právomocí všetkých orgánov presadzovania práva a prijatím opatrení na zabezpečenie toho, aby sa pre NABU, SAPO a HACC zabezpečila výlučná právomoc vyšetrovať a stíhať prípady veľkej korupcie a rozhodovať o nich; iii) pokračovaním v úsilí o úplné zosúladenie vnútroštátnych právnych predpisov s acquis EÚ v oblasti boja proti praniu špinavých peňazí a financovania terorizmu a zlepšiť ich vykonávanie

Ukrajinské orgány považovali policajnú prácu založenú na spravodajských informáciách za prioritu. Boli prijaté opatrenia na zavedenie metodiky hodnotenia hrozieb závažnej a organizovanej trestnej činnosti (SOCTA) vypracovanej Europolom do ukrajinských policajných činností. Ukrajina zakúpila požadovaný softvér a vo februári 2021 začala odbornú prípravu analytikov na používanie týchto nových nástrojov. Vláda definitívne schválila prijatie metodiky SOCTA 26. januára 2022.

3. Odporúčania pre Ukrajinu

Celkovo Ukrajina naďalej spĺňa kritériá na liberalizáciu vízového režimu a prijala opatrenia na splnenie predchádzajúcich odporúčaní Komisie. Je však potrebný ďalší pokrok, a to najmä v oblasti

boja proti korupcii. Od začiatku nevyprovokovanej a neodôvodnenej vojenskej agresie Ruska voči Ukrajine Komisia podporovala posilnenie odolnosti ukrajinskej verejnej správy a Ukrajine bol v júni 2022 udelený štatút kandidátskej krajiny na členstvo v EÚ. Komisia bude naďalej podporovať ukrajinské orgány, a to aj pri reformách krajiny, ktoré sú potrebné na nepretržité plnenie jej požiadaviek na liberalizáciu vízového režimu. Vzhľadom na uvedené musí Ukrajina venovať ďalšiu pozornosť týmto oblastiam:

- a) zosúladiť vízovú politiku Ukrajiny so zoznamom EÚ týkajúcim sa tretích krajín, od ktorých sa vyžadujú víza, najmä tých tretích krajín, ktoré pre EÚ predstavujú riziká nelegálnej migrácie alebo bezpečnostné riziká;
- b) pokračovať v úsilí o zlepšenie efektívnosti protikorupčných inštitúcií a orgánov presadzovania práva, a to aj umožnením úradu NABU vykonávať nezávislé odpočúvanie;
- c) urýchlene dokončiť prebiehajúce výberové konania na vedúce pozície v NABU a Agentúre pre vymáhanie a správu majetku;
- d) prijať ďalšie kroky na zlepšenie právnych predpisov v oblasti boja proti korupcii s cieľom posilniť inštitucionálnu nezávislosť a postupy, a to najmä: i) zmenou postupov výberu úradníkov SAPO, stanovením kľúčovej úlohy nezávislých expertov s medzinárodnými skúsenosťami s výberovými konaniami; ii) zmenou právnych predpisov týkajúcich sa Agentúry pre vymáhanie a správu majetku, pokiaľ ide správu zaisteného majetku, a prijatím príslušnej národnej stratégie pre vymáhanie majetku;
- e) zlepšiť výberové konanie na pozície vrcholových riadiacich pracovníkov na prokuratúre tým, že bude transparentnejšie, spravodlivejšie a založené na zásluhách, ako aj zahrnutím dôkladnej kontroly profesijnej bezúhonnosti kandidátov, vychádzajúc z pozitívnych prvkov dočasného postupu, ktorý sa uplatňoval do septembra 2021;
- f) podniknúť ďalšie kroky s cieľom zlepšiť dodržiavanie noriem Finančnej akčnej skupiny zo strany Ukrajiny s prihliadnutím na bezpečnostné obmedzenia uložené stanným právom, najmä kroky v oblasti virtuálnych aktív, konečného skutočného vlastníctva, ako aj dohľadu nad určenými nefinančnými podnikmi a profesiami.

Komisia pri posudzovaní pokroku v uvedených oblastiach v rámci ďalšej správy zohľadní dôsledky prebiehajúcej vojenskej agresie Ruska voči Ukrajine a jej vplyv na fungovanie ukrajinskej verejnej správy.

Záver

Komisia sa domnieva, že všetky posudzované krajiny prijali opatrenia na splnenie viacerých odporúčaní uvedených v *štvrtej správe v rámci mechanizmu pozastavenia oslobodenia od vízovej povinnosti*. Pokiaľ ide o krajiny, ktorých štátni príslušníci boli oslobodení od vízovej povinnosti pred menej ako siedmimi rokmi, v prípade ktorých je podávanie správ o plnení kritérií na liberalizáciu vízového režimu naďalej potrebné, sa Komisia domnieva, že naďalej spĺňajú požiadavky spojené s liberalizáciou vízového režimu. Je však potrebné, aby všetky krajiny prijali ďalšie opatrenia na zabezpečenie nepretržitého plnenia kritérií a riešenie odporúčaní Komisie.

V roku 2021 malo ukončenie cestovných obmedzení súvisiacich s pandémiou COVID-19 vplyv na vývoj nelegálnej migrácie, žiadostí o medzinárodnú ochranu, návratov a readmisie. Väčšina krajín zaznamenala zintenzívnenie týchto trendov v porovnaní s rokom 2020. Napriek tomu však členské

štáty a Frontex vo všeobecnosti naďalej uvádzajú dobrú spoluprácu so všetkými ôsmimi krajinami v oblasti riadenia hraníc, azylu, návratov a readmisie.

Pokiaľ ide o ďalšie opatrenia, ktoré sa majú prijať v oblasti migrácie, azylu a readmisie, viaceré krajiny musia pokračovať v riešení problému neopodstatnených žiadostí o azyl, a to aj posilnením účasti na platforme EMPACT a pokračovaním v organizovaní cielených informačných kampaní. Obavy naďalej vzbudzuje aj prijímacia kapacita niektorých partnerov zo západného Balkánu. Je potrebné uzavrieť a vykonávať dohody o štatúte Frontexu so Severným Macedónskom a Bosnou a Hercegovinou.

S cieľom zabezpečiť dobre riadenú migráciu a bezpečnosť ako základnú podmienku nepretržitého plnenia kritérií by všetky krajiny, na ktoré sa vzťahuje správa, mali zosúladiť svoju vízovú politiku s vízovou politikou EÚ, najmä pokiaľ ide o tretie krajiny, ktoré pre EÚ predstavujú riziko nelegálnej migrácie alebo bezpečnostné riziko. Komisia so záujmom očakáva konkrétne kroky, ktoré všetci relevantní partneri podniknú a ktoré budú dôležitou témou nadchádzajúceho dialógu. Bude takisto naďalej venovať pozornosť prípadnému presunu príchodov medzi partnermi v dôsledku bezvízového styku. Okrem toho Komisia naďalej trvá na tom, aby krajiny, ktoré prevádzkujú schémy občianstva pre investorov, postupne zrušili tieto schémy. Je to potrebné, aby sa zabránilo možnému obchádzaniu konania EÚ o udelení krátkodobého víza a dôkladného posúdenia individuálnych migračných a bezpečnostných rizík, s ktorými je toto konanie spojené. Tento problém je ešte väčším zdrojom obáv EÚ v súvislosti s prebiehajúcou vojenskou agresiou Ruska voči Ukrajine³⁶. Ak sa udeľovanie občianstva v rámci týchto systémov udeľovania občianstva investorom považuje za zvýšené riziko pre vnútornú bezpečnosť a verejný poriadok členských štátov, bezvízový režim možno pozastaviť.³⁷

V oblasti justičnej spolupráce, verejného poriadku a bezpečnosti uvádzajú členské štáty takisto celkovo dobrú spoluprácu so všetkými ôsmimi krajinami. Je však potrebné vynaložiť ďalšie úsilie, a to najmä v oblasti boja proti organizovanej trestnej činnosti, finančným podvodom, praniu špinavých peňazí a korupcie.

Liberalizácia vízového režimu je kľúčovou súčasťou spolupráce EÚ s krajinami západného Balkánu a Východného partnerstva v oblasti migrácie, bezpečnosti a justície. Uľahčuje mobilitu a medzilidské kontakty a môže vyvolať aj kľúčové politické reformy v týchto krajinách. Vzhľadom na nedávny vývoj, pokiaľ ide o politiku rozširovania EÚ a pokiaľ ide o Ukrajinu, Moldavsko a Gruzínsko, ktorým bola uznaná možnosť stať sa členmi EÚ³⁸, je plnenie kritérií na liberalizáciu vízového režimu a odporúčaní Komisie ešte dôležitejším cieľom pre EÚ aj pre kandidátske a potenciálne kandidátske krajiny.

Preto bude pokračovať dôkladné monitorovanie tohto procesu, a to aj prostredníctvom stretnutí vyšších úradníkov, ako aj prostredníctvom pravidelných zasadnutí Podvýboru pre spravodlivosť, slobodu a bezpečnosť a dialógov medzi EÚ a krajinami, na ktoré sa správa vzťahuje. Monitorovanie

³⁶ Riziká súvisiace so schémami občianstva pre investorov sa v spojitosti s členskými štátmi zdôraznili aj v odporúčaní Komisie z 28. marca 2022 o okamžitých krokoch v kontexte invázie Ruska na Ukrajinu v súvislosti so schémami občianstva pre investorov a schémami pobytu pre investorov [C(2022) 2028 final]. Okrem toho Európsky parlament v uznesení z 9. marca 2022 navrhol, aby sa zánik schém občianstva pre investorov zahrnul do prístupových kritérií.

³⁷ V tejto súvislosti pozri rozhodnutie Rady (EÚ) 2022/366 z 3. marca 2022 o čiastočnom pozastavení vykonávania Dohody medzi Európskou úniou a Vanuatskou republikou o zrušení vízovej povinnosti pri krátkodobých pobytoch (Ú. v. EÚ L 69, 4.3.2022, s. 105).

³⁸ Závery Európskej rady, 23. – 24. júna 2022.

aspektov súvisiacich s kritériami na liberalizáciu vízového režimu bude aj naďalej zahrnuté do ročného balíka Komisie týkajúceho sa rozširovania.